

Kaitse Kodu

Tallinna malev 1. mai jalutuskäigul.

No 9
193
30 senti

O/ü.
**„Põllumajanduslik
Eksport“**

ostab piiramata
arvul väljaveoks
ja siseturu tarbeks

kanamune

Kontor:

Tallinn, S. Karja 18 —
Laenu Panga majas ja
ruumes.

Tel.: 445-71 ja 447-53.

Keskladu:

Tallinn, Estonia puist. 13.

Tel. 307-25.

Telegr. aadr.: „OVO“.

Postkast 246.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseallidude pea-
staabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide,
telefon 451-94.

Tegev toimetaja leitn. A. Treufeldt,
telef. 451-89.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastõõ arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvi-
tamata ja tagasisaamiseks markimata
käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Tel. 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/4 a. 3 kr.,
1/2 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad 4 üks lehekülj:
teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti
järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 9

1933

SISUKORD:

E. M.: Mõningaid organisatsioonilisi
küsimusi.

A. Tamman: 16. mai Soomes.

K. Liideman: Eesti talu kindlustamine
kodukaitse tööna.

dt.: 3. mai — Poola rahvuspüha — pü-
hitsemine Tallinnas.

J. Klaar: Merele!

E. P.: Pan-Euroopa.

A. Treufeldt: Vastastikusest tervitami-
sest meie kaitsejõududes.

J. Pipar: Koduarmastus.

A. V.: Laulupeo laager.

A. P.: Laskurite rahvusmeeskonna töö-
tulemusist.

Miks

kuulutavad töösturid
ja ärimehed

**„Kaitse
Kodu!s“?**

Seepärast,

et kaitseallidused, nais-
kodukaitse liikmed ja
noored kotkad pöör-
duvad oma ostude
tegemisel esijoones
nende ettevõtete poo-
le, kes kuulutavad
„KAITSE KODU!S“

Ar 933P
Kaitse

AP EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGI

Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 9

Tallinnas, esmaspäeval, 15. mail 1933

IX aastakäik

KODUMAA MULD — MEIE KULD

MÕNINGAID

ORGANISATSIOONILISI KÜSIMUSI

Mõtelda kaitseliidu enam-vähem distsiplineeritud üksuste organiseerimisele pole sugugi nii hõlpus kui näiteks kaitseväes.

Kaitseliidu üksused paratamatult on seotud territooriumiga. Kaitseväes on seks territooriumiks kasarm. Kaitsellitlased on valgunud laiali sellele territooriumile, mille administratiivpiirid on ühtlasi ka üksuse piirideks. Linnades — jah, seal pole viga. Elanikkonna tihedus on küllalt suur ja üksuste moodustamine läheb lihtselt. Määratakse linnaosade kaupa ja ongi selge. Hoopis kurvem lugu aga on maal, kus vallad sageli üle 30-ne km pikad. Jaotaksime kompanii „K. K.“ nr. 7 toodud kava järgi algajaks, rindemeesteks ja sisekaitsemeesteks, määraksime rühmapealikud, jaopealikud jne. Kõik paistab olevat ilusaimas korras. — Kuid ainult paberil!

Tavaliselt on maaüksustes toodud jaotuse järgi kõige vähem algajaid. Oletame, et arvuliselt üks jagu. Jaopealik parimal juhtumil asub valla keskpaias. Kui nüüd on tarvidus anda meestele edasi mõni korraldus — ja seda peaks juhtuma õige sageli — siis võib juhtuda, et paar või kolm meest elavad küll jaopealiku ligidal, kuid enamik on paisatud laiali ringi raadiusega võib-olla üle 10 km. Ent sama jaopealiku ligidal võib-olla elab rindemehi kokku ligemale 2-e jao suuruses.

Siin ei ole enam võimalik pidada kinni toodud ilusast jaotusest. Et aga tõesti mõttetult on õppustel rindemehi „raukadega“ segamini paisata, tuleks paratamatult maal asuvais üksusis viia läbi kahekordne jaotus ja kompanii jagada 1. administratiiv-allüksusteks ja 2. õppeallüksusteks.

1. Administratiivrühmadesse oleksid mehed grupeeritud lihtselt elukoha järgi, samuti ka jagudesse. Maal on ikkagi enamikus teatud külakonnad, kus on kaitseliitlasi, ja siis tuleb vahel mingi „surnud“ maa-ala, kus puuduvad organisatsiooni liikmed täiesti. Administratiivjaotuse juures ei tuleks rõhku panna meeste arvule üksuses, ja seda just parema organisatsiooni mõttes. Tuleks andestada isegi juhtumid, kus ühes rühmas on 50 meest, teistes aga 18—20, ja ühes jaos 20 meest, mõnes aga koguni 4—5. On selge, et 20 mehele, kui nad elavad ruutkilom. maa-alal, on palju kergem jaopealikul korraldusi edasi anda kui 5 mehele, kes võib-olla elavad üksteisest 2—3 km eemal.

Kui niisugused kombinatsioonid ei anna välja n.ö. jao mõõtu, nimetame neid siis „käsutusrajoonideks“ ja asi on jällegi korras. — Muuseas veel: olgu jaopealikul või rajoonipealikul, kelle käsutada 20 meest, abi, kuid 4—5-mehelise rajooni peale seda kindlasti tarvis ei ole.

Kui eeltoodud administratiiv- või territoriaaljaotus enam kodukorda ei mahu, siis tuleb see küll jätta kompanii- või rühmapealiku eraasjaks. Ent kui rääkida üksuse organiseerimisest, siis ei saa sellest minna mööda.

2. Õppeüksused tuleks luua tõesti šabloonilised ja reeglipärased. „K. K.“ nr. 7 toodud liigitelu on ter vitatav. Ja kui kõrgem ülemus arvestaks ka seal toodud üksuste hindamise aluseid, siis meie kaitseliit esialgu paremat korraldust ei vajakski.

Valusaimaks küsimuseks on ikkagi õppeala ja eriti just see, kuidas mehed saada õppusele. Tavaline nähtus on, et üksuses näed õppustel alati samu nägusid ja pealik teisi näo järgi kõiki ei tunnegi. Kahju vaid, et uued tuttavad näod moodustavad mõnikord ainult 40% üksuse nimekirjas seisvate liikmete üldarvust. Siin tuleks teha midugi puhastustööd, kuid ega kõiki saa ka nimekirjast kustutada.

Väga palju pahandust tekitavad malevkonna eri-pealikud. Need on sageli härrad, kes ei armasta — kui valus seda ka on ütelda — käia õppustel, laskeharjutusil ja isegi karikavõistlustel. Kuid ometi on nad kompanii nimekirjas, sest nad majandusalal aluvad kompaniile. Kas ei saaks siin asja parandada nii, et määrataks kindlaks malevkonna staabi koosseis? Ja kui need staabimehed tahavad võtta osa õppetegevusest, andku nad kompanii pealikule, millise administratiivpiirides nad elavad, eriline soovivaldus, et nad soovivad jääda ka kompanii tegevliikmeiks ja lubavad vastuvaidlematult võtta osa õppetegevusest.

Veel edasi. Igas malevkonnas on üks kompanii, mille administratiivpiirides asub ka malevkonna juhatus. Malevk. juhatusel on õigus võtta vastu liikmeid, kes hiljem määratakse kompanii koosseisu, ilma et kompanii pealik teaks, missugune mees ta üksuse liikmeks on kinnitatud. Siin ei näi olevat teist pääseteed kui vaid see, et malevkonna juhatus peaks sissetulnud soovivaldused saatma edasi kompanii juhatusetele soovikorral oma resolutsiooniga, kas ta soovib vastu võtta või mitte. Samuti ei peaks ka mehi ühest üksusest teise üle viidama uue üksuse juhatusete nõusolekuta ja teadmata.

E. M.

Toimetuse järelmärkus. Avaldame meie vaidlusküsimuste sarjas eelpool toodud kirjutuse ühe maakompanii pealiku sulest. Kirjutuses tähendatud küsimustest on esimene praegu kaitseliidu juhtivail tege lasil kaalumisel, kuna ülejäänud lahendatud uues ilmuvas kl. kodukorras.

16. MAI

VIIS SAATUSLIKKU KUUD SOOME ISESEISVUSE RAJAMISEL

16. mai 15 a. juubeli puhul Kaitse Kodu'le kirjutanud toimetaja A. TAMMAN

Ma mõtlen nende all ajajärku 6. detsembrist 1917, millal Soome oli kuulutanud enese iseseisvaks, kuni 16. maini 1918, millal iseseisva Soome enese võidukas kaitseväge saabus pealinna, ülesande — iseseisvuse vaenlaste väljatõrjumise vabariigi piiridest.

Nagu riikide sündimisel tavaliselt, teostus järjekult ka Soome iseseisvuse sündimisel see vana tõde, et ei olnud küllalt ainult iseseisvuse kuulutusest, vaid et iseseisval riigil peab olema ühtlasi tegelik võim oma maa-alal, millele toetudes ta suudaks kindlustada korra siseriigis ja vastutada oma lepingute täitmise eest teiste riikidega.

Niisugust faktilist võimu vastsündinud iseseisval Soomal ta iseseisvuse väljakuulutamisel aga veel ei olnud, vaid olukord püsis nii mõneski suhtes alles väga küsitavana. Venemaal oli poliitiline revolutsioon 1917. aasta novembris arenenud sotsiaalseks revolutsiooniks ja Soome toleaeagne ühendus Venega oli veel nii ligidane, et Vene lagunev ühiskondlik kord oli nagu hukuv laev, mis vajudes ähvardas oma keeristesse tõmata kaasa ka Soome, kui neid sidemeid kiiresti ei katkestata.

Oli selge, et Soomes viibiv vene sõjavägi ja selle juhatajad ihkasid purustada Soome iseseisvust revolutsiooni ja internatsionalismi nimel. Soome enese äärmised pahempoolsed aga leidsid silmapilgu olevat sobiva, et iseseisvusevastase Vene sõjaväe ja sellelt saadavate sõjariistade abil teostada sotsiaalne revolutsioon ka Soomes. Kõigile neile püüdeile ei olnud Soome oma riigivalitsusel panna vastu veel mingisugust tegelikku võimu.

Päevakornal seisid korruga seega kaks tähtsat ülesannet: mõjuda Vene valitsusele, et see oma sõjaväed Soomest kõige kiiremas korras tõmbaks tagasi, ja sa-

mal ajal organiseerida Soome oma korrakaitse kas sõjaväe või vähemalt vabatahtlike sõjariistus kaitseliitade näol. Varsti liitus neile ülesandeile veel kolmas: Saksamaalt sõjariistus abi nõutamine kuni olukorra selgumiseni Soomes.

Juba 1917. a. detsembris, kui algasid Saksa-Vene vaherahu ja rahuläbirääkimised, oli Soome poolt püütud mõjuda, et Saksa nõuaks oma muude tingimuste hulgas ka Soome evakueerimist Vene poolt. Saksamaa oligi valmis seda tegema ja Vene oli ka valmis andma sellele vastavaid lubadusi, kuid neid ei täidetud.

Kohe pärast seda, kui 27. jaanuaril 1918 algas vene sõjavägede ja Soome punaste ühine sõjaline tegevus, pöördus Soome uuesti Saksa abi poole, paludes, et Saksamaa kõige otsustavamalt nõuaks Soome tühjendamist vene sõjavägedest. Kindral Hoffmann Brest-Litovskis pöörduski seepeale 11. veebruaril 1918 vene delegatsiooni poole järgmise protestiga:

„Siiasaabunud teadete järgi ei viida vene vägesid Soomest ära, nagu seda Vene valitsuse poolt juba korduvalt on töötatud, vaid — otse vastupidi — tuakse neid veel juure. Niisugused suured vägede ümberpaigutused ei vasta siin sõlmitud vaherahu mõttele, mispärast nende vastu pean

esitama kõige valjemat protesti.“

„Sellele vastas Trotski: „Nagu mul teada, on vene vägesid Soomes pärast vaherahu allkirjutamist suuresti vähendatud. Julgen härra kindral Hoffmannile seda tõendada. Ma ei ole sõjaväelistes küsimustes küll küllaldaselt kodus, aga usun siiski, et Soomes ei jatku meie sõjavägesid saksa vägedele vastupanemiseks.“

Olgu kuidas on, kuid vene väed jäid Soome veel ka veebruarikuuks, olles Soome punastele sõjariistade ja varustuse saamise allikaks. Venelasil endil, välja arva-

President P. E. Svinhufvud, Soome kaitsejõudude kõrgeim juht kaitseliidu mundris

Kindral L. Malmberg, Soome kaitseliidu ülem

tud ainult väike osa veendunud revolutsionääre, suuremat lusti sõjaliseks tegevuseks Soomes arusaadavalt ei olnud. Paljudes kohtades lasksid nad võrdlemisi kergesti enestelt sõjariistad ära võtta, kuid oli ka kohti, kus nad avaldasid soomlasile seejuures ägedat vastupanu. Tarve sõjariistade võimude järele oli Soome iseseisvuse kindlustamiseks seega paratamatu. Kõik katsed luua seda avalikult olid venelaste ja Soome punaste koostegevusel aga luhta aetud. Ei jäänud seepärast muud teed kui organiseerida seda nägematult. Ja juba 1917. a. suvest saadik oligi juba tehtud usinat tööd kaitseliitude loomiseks kohtadel. Neil vabatahtlikel kodukaitsjail oli läinud korda välismailt teataval hulgal isegi juba sõjariistu ja varustust muretseda.

Pealeselle, nagu „Kaitse Kodu!“ mõne kuu eest üksikasjalisemalt selgitatud, oli suur hulk Soome haritud poegi Saksamaal endid sõjaliselt ette valmistamas (jäägrid). Neid ei olnud aga silmapilgul veelgi kodumaal, sest kartes sellest takistusi rahuläbirääkimiste arenemisele Brest-Litovskis ei tahtnud Saksa valitsus pikema jututa neid kodumaale tagasi lasta. Olukord muutus siiski pärast seda, kui Soome 1918. a. jaanuaris oli saanud tunnustuse oma iseseisvusele ja kui seal oli puhkenud kodusõda. Nüüd ei tehtud jäägrite kodumaale saatmisele enam mingisuguseid takistusi, vaid 31. jaanuaril 1918. a. andis tolleaegne Saksa välismin. Kühlmann selleks isegi vormilise käsu. Ainult — jäägreil tuli kodumaale pöörduda sõjariistata ja erariides. Tarvilised sõjariistad ja varustus jäägrite kui ka kaitseliitude jaoks toimetati Soome järele Saksa Mannesmannorganisatsiooni vahetlitusel ühe Soome firma nimele,

et vormiliselt ei saadaks ette heita Saksa valitsuse sõjalise abi andmist Soomele. Esimesed varustusesaadetised aurikuil „Mira“ ja „Poseidon“ saadeti Danzigist Soome poole teele juba 11. veebruaril. Jäägritepataljoni väljasõidu-ajaks Liibavist oli määratud 14. veebruar, mis ajaks sinna vastu oli saadetud suur aurulaev „Arcturus“, mis takistusrikka reisi järele saabus Soome 25. veebruaril 1918. Laev randus Vaasas, mis oli ka iseseisva Soome valitsusevõimu tolleaegseks asukohaks, kuna Helsingi oli täieliselt punaste võimuses. Järgmisel päeval korraldati pataljoni paraad, mille võttis vastu kindral Mannerheim. Rahva vaimustus oli piiritu ja kõikjal vaadati nüüd juba märksa lootusrikkamalt tulevikku. „Arcturusel“ oli ühekorruga kodumaale jõudnud nimelt 1100 jäägrit; vähemaid jäägriterühmi oli Soome tagasi poetunud juba varemini ja seal kaitseliitude organiseerimiseks ning nende sõjaliseks ettevalmistamiseks tööle rakendunud. Nüüd saadi 1100 juhti-instruktorit ühekorruga juure ja rakendati viibimatult tegevusse noore Soome kaitsekorralduse organiseerimiseks ja juba võitluses olevate kaitseliitude juhtimiseks kõigil väerinnitel.

Siiski pidasid Soome riigijuhid tarviliseks Saksalt sõjaväelise abi juuremuretsmise veel ka nüüd. Kardeti nimelt, et venelased võivad äkitselt suuri jõude viisata Soome, kellele vastupanemiseks Soome oma vastorganiseeritud kaitsejõud võiksid osutada liig vähesteks. Saksamaa suhtus sõjariistade abi andmisele ka võrdlemisi sõbralikult, juba omaenese sõjalistes huvides, kuid mõtte teostamiseks olid siiski rahuläbirääkimised venelastega. Alles siis, kui need 11. veebruaril katkesid, osutus tee abiandmiseks vabaks. Sakslased alustasid nüüd ida-väerindel edasimarssimist, okupeerides muuhulgas kogu Baltimaa, ja ühenduses sellega valmistuti otsekohe ka dessandile Soomes. Tegelikult Saksa abijõudude kohalesaatmine Soome aga viibis kuni aprillil alguseni.

Seks ajaks olid Soome vabatahtliku valgekaardi — kaitseliitude — operatsioonid arenenud juba võrdlemisi õnnelikult. Nende vaatlemine ei kuulu aga käesoleva kirjutuse raamidesse. Olgu ainult nimetatud, et aprillikuu jooksul kogu Soome puhastati vaenlasist, osalt Soome enese noore kaitseväge, osalt Saksa abijõudude kaastegevusel; viimaste osa kujunes eriti Helsingi vabastamisel väga oluliseks ja ohvriterikkaks.

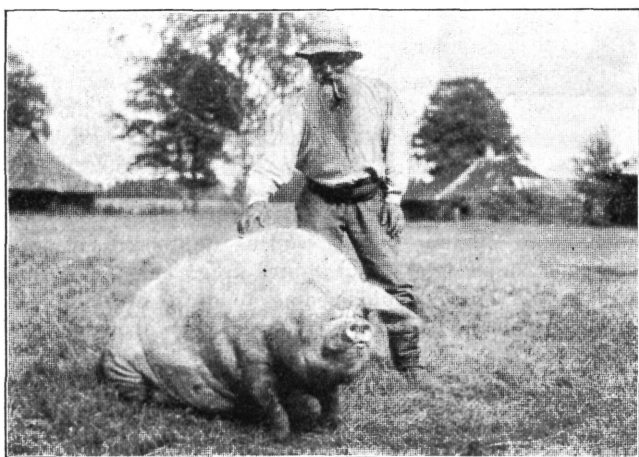
Võime kujutella, mida tundis kõigi viimaste kuude veriste võitluste järele soome rahvas, kui oma ülesande täitnud vabadusvõitlejate hulgad selle järele 16. mail 1918. a. marssisid pidulikult Helsingisse — oma armastatud ülemjuhataja kindral Mannerheimiga eesotsas. Linn rikkalikumas lipuehtes kui kunagi, rahva rind paisul iseseisvuse-kindluse tunde, tänavail tihedad rahvaparved tervitamas vabadusvõitlejaid, — niisugune on soome rahva mälestus 16. maist 1918. a. Ja seda mälestust pühitseb ta igal aastal veel nüüdki: Soome kaitseväge võidumarsi päev on kujunenud soome rahva tähtsaimaks riiklikuks mälestuspäevaks. Seda suurejoonelisem on see päev tänavu, millal teda pühitsetakse võidumarsi 15. juulipäevana.

Seks puhuks — meiegi südamlikumad tervitused lahe taha!

Cesti talu kindlustamine kodukaitse tööna

Agr. K. LIIDEMAN

Usk endasse, usk oma töösse ja usk oma rahvasse, need on võimsad allikad, millest keeb inimhinge tuld ja lihastesse rammu, kui kodu nõuab temalt ohvriks kas äärmist ajupingutust ja nõretavat higi või relva-haaramist ja — verd. Ainult sellel usul saab kasvada tugev ja vaba demokraatia, ennast kandev ja ennast

Valga maleva vana kaitseliitlane J. Grentzstein oma talu majapidamisel

juhtiv rahvas. Hoidkem ja kasvatagem seda usku kui elu ja võidu panti, hoidkem üle kõige!

Eriiline suur tähtsus on sel usul põllumehele, samuti nagu maal on kaaluvaim tähtsus rahva elule. Sellest usust oleneb põllumehe töö järjekindlus ja edu, sellest tema pingutusvõime.

Rahvuslik ärkamisaeg oli selle usu õitseae, kus põllumees C. R. Jakobsoni juhtimisel ehitas ja kindlustas oma talu ja oma suure juhi eeskujul ei hoolinud ühestki vaevast ega ohvrist, vaid võitles südilt maa ja rahva õiguste eest. „Ise on mees“ oli C. R. Jakobsoni hüüdsõnaks, mille ta ulatas ka põllumehele toeks. Juhi varajane surm peitis tule kauaks tuha alla. Aastakümme enne maailmasõda oli meil uueks loitmise, teiseks suureks usu tõusu ajaks, kus jälle kees elu talus ja põllumeeste seltsides. Jälle tundis põllumees, et „ise on mees“. Kõigest pidi oma jõul üle saama, kõigi tõkete kiuste. Ja ka omariiklu-

se algaastail lõkendas jälle usk. Kuid aeg ajas selle niidid sassi. Moodne tempo materialiseeris elu. Uued olukorrad ja suhted maailmaga, uued meelitavad väljavaated, parandamist vajavad raskete aegade haavad, suurt ülesehitamist nõudev maareform, kõrgema elustandardi ahvatlevad eeskujud ja nõuded, — kõik see kihutas inimest tagant või meelitas ees: jõuda kiiresti edasi! Kuid hoog löi meeled ja mõistmise segi. Tähelepanematult teostus murrang hinges: siia pesitses midagi kergeusklikku, hasartlikku — põllumehe loomusunnilise alalhoidlikkuse kõrvale ja isegi asemele, sigines pime usk töö ainelistesse vahenditesse — rahasse, karjatõusse, kunstväetistesse, sookultuurisse, hoonetesse, masinasse jne., mis aga nägematult sumbutas usku endasse, inimesesse, juhisse, mis segas teadvust, et kõik need ainelised vahendid on vaid riistad mehe osavas käes, mitte aga omaette automaatsed loovad jõud. Sellal põdes sarnast haigust kogu rahvas — ja kas üksi meil? kas see polnud sõjajärgne üldine psühhoos? — kõik kihid ja kutsed. Ja kui peagi lootused osutsid petlikeks, soodus konjunktuur kestis vaid lühikest aega, — selle parimad aastad kulusid meil hoovõtmi- sele, — siis sattusime kõik, ühes arvatud ka põllu- mees, paksu uttu, kus usk endasse pandi proovile. Siin me nüüd oleme.

Mis saab edasi? Usu kaotus oleks — surm. Seepärast tuleb leida, peab leidma teid tagasi — maasse ja maaga kokkukasvanud inimese ning rahva jõusse. Need teed ka leitakse, sest need pole veel täiesti kaotatud. Seda näitab juba kohanemine kriisile, kainemate peade tunnistamine, et on eksitud, on tehtud vigu, ning nende püüded vigu parandada; seda näitab

Traktor kündmas

Kanad talumajapidamises

maa noorsoos kasvanud tahe jääda maale ja rakendada oma teritatud oskused ja noor jõud kodu ehitamisele ja ehtimisele. Valitseb tõsine teadmine, et tuleb kõige jõuga püüda Eesti talu hoida vee peal, kuni olukord stabiliseerub. Raske see on, vägagi raske, just taludel, mis on läinud üle turutoodangule ja ümberkorraldamiseks tarvitanud võõrast kapitali. Kuid rahvamajanduslikult on just need talundid eriti tähtsad, kuna naturaalmajapidamine on vaid selle piiratud elanikkonna teenistuses ja toitjaks, kes talus töötab.

Usk maasse, usk endasse aitab raskusi kanda ja viib meid kriisist läbi. Praegu on juba muutunud vaa-de tootmisvahendisse. On murtud usk neisse kui loovaisse automaatidesse. Peremehe-isiku pea ja silm kaaluvad ja otsustavad, mis neist ja mil määral on praegu ikõlvuline kasuliku ja tasuva tööniistana. Kunstväetised, maaparandused, tõukari, viljasordid jne. — ükski neist ei ole päriselt nurka heidetud, kuid põllumees on neist nüüd üle või üle saamas, kuna varem need olid põllumehest üle, rõhusid temale arvatava imetegeva jõuna peale: osta, tarvita, usu meid, meie teeme su rikkaks. Usk endasse käseb teisiti: vali meist, mis sulle on jõukohane, millest sa oskuslikult oled üle, mis su maale ainult hädasti läheb vaja ja mis sobib talu oludesse, täidab tühja kohta — valitse neid ja rakenda tööle.

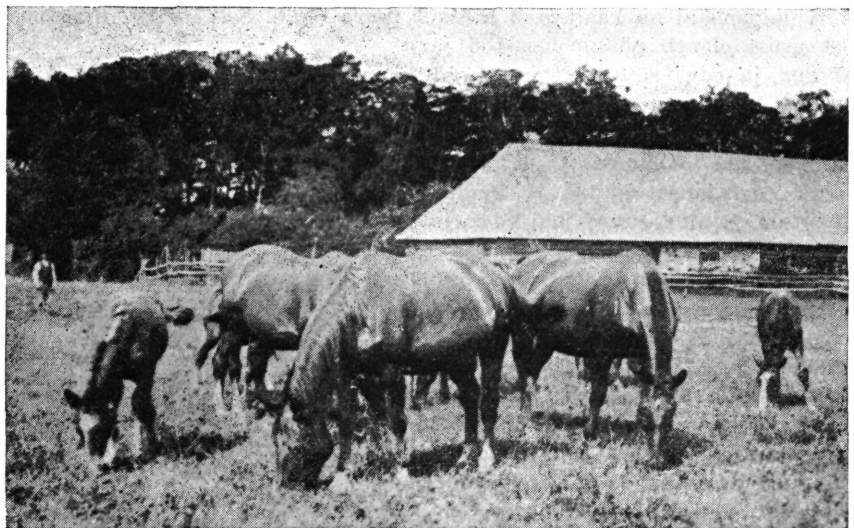
Teada, mida tahta ja suuta, mida tahad — see on teine käsk, mille sõnu õpib praegu maa noorsugu, lähema tuleviku põllumehed, kes kasvatavad end usus, et „ise on mees“.

Kuid iga põllumees on ühtlasi ka

ühiskonna üksus ja tema talu — osa rahvamajanduse tervikust. Meie rahvamajandus ei saa olla autarkiline, ei saa valmistada ise kõike, mida vajab. Selleks oleme liig väike rahvas, kel puudub pealegi enamik neid looduslikke varasid, mida kultuurrahvas vajab. Oleme sunnitud elama tihedais sidemeis muu maailmaga, kõigepealt kaubavahetuses. Peame valmistama, mida müüa, et suudaksime osta ja end kaitsta. Või, lina ja mets on meie tähtsaimaks ainelisteks rikkusteks, nendele on ehitatud meie nüüdisaegne põllumajanduslik tootmine ja väljaveokaubandus kaaluvamas osas. Selleks vajab riigimajandus põllumeest. Teiselt poolt — Eesti põllumees vajab riiki, selle korraldavat ja kaitsvat võimu. Sellel on tema saatuseraamatus

vabad kaks valget lehte, kuhu igal hetkel võiakse kirjutada kas kolhoos või ühe suure naabri neegermoonakas. Viimane vabadusvõitlus hoidis ära, et need mõlemad sõnad jäid kirjutamata, kuigi suled olid juba tindisse kastetud. Kuid peame teadma, et need valged lehed ei ole veel välja rebitud, peame olema alati valvel, järjest kindlustama kodu seest ja väljast, usus endasse, maasse ja rahvasse.

See põllumehe ja ühiskonna, riigi, vastastikune sõltumus dikteerib ka mõlemale vastastikused kohustused, vastastikuse arusaamise ja koostöö. Niihästi riigi — koos kõigi rahvakihtide — kui põllumehe otsustes huvides on, et Eesti talu kannataks raskel ajal võistluse välja, püsiks vee peal, et maaviljakus, eksport ja põllumehe ostujõud ei lan-

Tori hobusekasvandus

geks. Just see, et praegu ei võistle enam oma maa põllumehed omavahel ega põllumehed-tootjad rahvusvahelises ulatuses, vaid võistlevad riigid, ei luba jätta põllumeest lihtsalt saatuse hooleks, ei luba nõuda, et ta ise kõik teeks ja ise päästaks ennast. Kõik riigid on võtnud omaks omamaa toodangu, omamaa põllumajanduse kaitse — kes on teostanud seda finantspoliitiliste, kes kaubandus- ja tollipoliitiliste võtetega. Ka meil on üht-teist samas suunas tehtud, kuid see on läinud väga visalt, tihti vastutustundeta inimeste sõimu saatel („santimine“, „agraarbolševism“ jne.), või puuduliku järjekindlusega või abitusega (turundamisaparaat). Peab saama selgeks igale riigikodanikule, et põllumajandusliku eksporttoodangu toetamise aktsioon on üks vältimatu osa meie omariikluse kaitse süsteemis, ainult selle abil säilitame oma majandusorganismi tähtsaima aluse. Kes nõuab, et talu saaks oma jõul kriisikindlaks, see tõukab selle naturaalmajapidamisesse, mis midagi ei müü ega midagi ei osta, mis lõpuks ka oma maksud peab maksma naturaalselt. Meie oludes on see mõttetud. See tee ei saa olla omariiklust kandva väikerahva teeks. Vaieldagu vaid selle üle, toodagu kõigi tarkade mõistus appi, — millised kaitseteed on rahvamajanduslikult kõige ratsionaalsemad, missugused korrastruktuurid konarused süsteemides, kaitstes, kaubanduses tulevad kõrvaldada; valvatagu, et teenimatult, rahvamajanduslikult põhjendamatult ei rikastuks teiste arvel kitsad kliikid. Et aga võistlusvõime alalhoiuks praegu riiklike korraldustega tuleb põllumajanduslikku tootmist jõudu mööda avitada, — selle juures ei tohi kahelda ega seda halvaks panna.

Põllumees ise, — kes elu alalhoiu instinkti sunnil, kes teadliku ühiskonna liikmena, kes põlise maaga kokkukasvamise tunde surve all — ajab ennast praegu uuesti sirgu, leiab ennast uuesti, leiab usu endasse ja maasse. Kohaneda, oma talu vee peal hoida,

Kaluri majapidamine Käsmu rannal

maaviljakust mitte lasta langeda, — selles suunas käib praegu töö talus. Kui seda suudetakse lõpuni täita, siis on tulnud lõpuks raskete aegade õppetund ikkagi kasuks, siis on süvendatud põllumehe uuesti teadmine, et „ise on mees“, et maas on jõud, on kindlustatud usk endasse ja riigi ning põllumehe vastastikuse sõltuvuse mõistmine.

Kõige hädaohtlikum on praegu seisukord karjamajanduse rindel. Muratakse siin läbi, siis on meie põllumajanduse selgroog murtud. Kas siis ka ühtlasi mitte meie omariikluse selgroog? Meie või väljavedu on tugevamini läinud tagasi kui paljudel võistlevail maalidel, sest meie tootmise tasuvuse tingimused on olnud halvemad. Ja mida enam tootmine läheb tagasi, seda enam võib langeda ka tasuvus, sest ümbertöötamise ja turundamise aparatuur tuleb pidada ülal endises ulatuses. Põllumehe enda poolt praegu karjamajanduse jalulhoidmiseks tarvitatavaist abinõudest on tähtsaimad: karja arvu kohandamine talus saadavate söötade hulga, s. o. kõigi halbade, haigete ja piimatootmisel ülearuste loomade (pullikeste) väljapraakimine, et sel teel suurem protsent söötadest juhtida piimatootmiseks. Alati on olnud piimakarjakasvatuse juhtmõtteks — tugevamat söötmist! — Praegu selsib sellele aga paratamatult vähem karja! Sest suure karja puhul kuulub liig palju asjatuks elatissöödaks. Teiseks teostub söötamise ümberkorraldamine talvel rohkem heina andmise suunas, toorsöötade (juurvili, kartul, silo) saatel, ja suvel — paremad karjamaad, karjakoplid. Tõuküsimus on tähtis neis paremais karjades, kus söötmine nimetatud viisil on lahendatud. Kuid ometi — see üks ei suuda praeguste hinnavahekordade ja loomaliha turu ummistuse juures veel karjapidamist

Lauaniidu Soo talu üldvaade

Peeter Asmus 40-aastane

Lehekuu 26. päeval pühitseb Tartumaa maleva pealik kolonel-leitnant Peeter Asmus oma 40. sünnipäeva.

P. Asmus on sündinud 1893. a. Pangodi vallas

muutatasuvaks. Kõik kõlvulised kõrvalharud rakendatakse taluskarjale abiks, mingu nende saadused väli- või siseturule. Selles ongi siseturu kaitse rahvamajanduslik tähtsus: sellega peab aidatama karjamajandust vee peal hoida. Muidugi leidub ka neid, kes satuvad sellises olukorras eksiteele: ajutise konjunktuuri teraviljaturul ära kasutades jätavad karja hoole tusse. Sel teel ei jõuta kaugele, sest siseturg on juba täidetud, ja toodangu tõstmine lööb paratamatult hinnad alla ja tekitab mahutamatu ülejääke. Ei, kõrvalharud jäägu vaid talu karjamajanduse toeks, talu kindlustajaiks; karjakasvatust üldiselt asendada need ei suuda meil kunagi.

Eksporttoodangu kõrvalharudest on praegu kasutatavamad seakasvatuse, linakasvatuse ja aianduse; kõigi nende saaduste hinnad on praegu soodsamad kui karjasaaduste omad. Olevaid soodustusi, nagu tollivaba õunte sissevedu Soome, kontingendid (peekon), samuti teatud lootusi lubav linaturg, tuleb käesoleval aastal teadlikult kasutada.

Siseturutoodangust on tähtsamad toidutera viljad ja heinaseeme. Näib, et nisutoodangut võiks veel veidi tõsta, kuna on tekkinud kartusi, et mullusest oma maa nisutoodangust ei jätkuvat uue lõikuseni. Kuid ei tohi minna hasarti, sest nisu on meil ikkagi õnnetaim, mis võib mõnel aastal kergesti äparduda, olgu see suvise põua või koristamisega vihmade tõttu.

„Pullikesel“ põllumehe pojana. — 1915. a. ta mobiliseeriti vene sõjaväkke, kust 1917. a. siirdus Eesti rahvuslikku väeossa ja määrati Elva kaitseroodu ülemaks, milliseid kohuseid ta täitis kuni saksa okupatsioonivägede tulekuni. Vabadussõjast võttis osa algpäevist peale, olles juhtivalt tegev L. R. Soomusrong nr. 3., dessantpataljoni ülemana, rongiülemana abina ja hiljem rongiülemana.

Vabadussõja kestes on kolm korda haavadud.

Lahinguis ülesnäidatud vahvuse eest on talle annetatud kaks vabadusristi (II liigi II järgu ja II liigi III järgu), p. s. Läti karutapjate ordu märk jne.

1928. a. lõpetanud pataljoniülemate täienduskursused ja 1931. a. kõrgema sõjakooli.

1. jaanuarist 1932. a. Tartumaa maleva pealik.

Nii — linnulennult — kõlab vana vabadussõja veteraani elukäik ja tegevus meie iseseisva ning vaba kodu ülesehitavas töös, mis on nõudnud palju ohvri meelt, julgust ja visa taht.

Jääb vaid soovida, et vabadussõja heitlustes karastatud vaim ning mehisus oleksid ka edaspidi tegevusele tiivustajaiks ning kandjaiks meie kodukaitsetöös.

Lähimad sõbrad ja kaaslased, ühinedes üksmeel ses õnnitluses, hüüame: „Elagu „Pullikese“ Peeter!“

K.

Maa viljakuse alalhoiuks on kõik tähelepanu juhitud koduste väetiste hulga suurendamisele ja väetuse tõstmisele, eriti alusturba abil. Sellele lisaks parem mullaharimine, umbrohtude tõrje, liblikõieliste taimede kasvatamine ja toodanguvõimelisemad viljasordid. Need abinõud on ühtlasi ka vähem rahalist kulu nõudvad, seda enam vajavad aga tööd, hoolt ja oskust. Leidub kohta maaviljakuse alalhoiuks ka tagasihoidlikule õigele kunstväetiste tarvitamisele, kus teraviljadele, kus loomasööda-taimedele ja sookultuuridele.

Nii üldjoontes see, mida praegu põllumees ise teeb. Selle kõrval see enesekasvatuse ühistöö, mis praegu suure innuga teostub eriti maanaiste seltsides, kodukaitse organisatsioonides ja maanoorte põllumajanduslikes klubides-ringides. Siin kasvab uus jõud C. R. Jakobsoni jälgedes hüüdsõnaga „ise on mees“.

Peab olema usku, eriti praegu peab seda olema, et talu saab raskest ajast üle ja tuleb sellest ikkagi karastatult välja. Peab valitsema teadmine, et Eesti talu kindlustamine on ühtlasi kodu- ja riigikaitse töö. Ühiskond ja selle iga teadlik liige mõistku, et nad kuuluvad ühte. Kooskõlastagu nad oma töö! Ühiskonna, riigi kohus on seista vastu ja võidelda välise survega, ka majandusliku survega ja võistlusega, ja üksik isik korraldagu ning kindlustagu tööga oma kodu, — nii võidame ja püsime, üksik ja ühiskond, kõik.

3. MAI

POOLA RAHVUSPÜHA PÜHITSEMINE EESTIS

Kolmanda mai konstitutsiooni aastapäeva, mis Poolas välja on kujunenud rahvuspühaks, pühitseti Tallinnas hoogsa aktusega „Estonia“ kontsertsaalis Eesti-Poola ühingu korraldusel.

Aktusele oli ilmunud riigivanem K. Päts, Poola saadik Eestis minister K. Libicki ja kogukas arv meie poliitika- ja seltskonnategelasi ja kaitsejõudude juhte. Publikut oli nii palju, et mahukad kontsertsaali ruumid vaevu kõiki suutsid mahutada. Aktuse päevakohaseid tõsiseid kõnesid täiendasid ja kaunistasid „Radio-ringhäälingu“ orkestri, koolinoorsoo laulukoori ja solistide, Varssavi ooperilaulja Stanislava Argasinska ja meie tenori Martin Tarasi sooloettekanded, mis said koosolijate vaimustatud kiiduavalduste ja suure menu osaliseks.

Avasõna ütles Eesti-Poola ühingu esimees K. Einbund:

Kõrgealine riigivanem, auline Poola minister, austatud pidulik koosolek!

Euroopa rahvad on tänapäeval üksteisest eraldatud juba peagu kesk-aegselt igasuguste tollide, kontingentide ja liiklemisraskendustega ning ka vaenulained rahvaste ja rahvakihitide vahel on ühtlasi tõusnud peagu oma haripunktile. Aga samal ajal on selline eraldumine tekitanud niisama tugeva voolu, mis juhib rahvaid liikuma ühiste poliitiliste suundade poole, olgugi eriradadel kõndides.

On tekkinud ja tekkimas nõrgenemise hädaohus viibiva Rahvasteliidu kõrval üksikute rahvaste ja riikide koondumine ja rühmitumine, kui olakse avastanud oma rahvusriiklike ülesannete ühtlus ja viimaste ühiselt ning koos teostamise paremused. Suurte rahvaste ja riikide kõrval on liitumise vajaduse tunne saanud märksa elavamaks ka väiksemate ja väikeste rahvaste ja riikide juures. Väikeliidu riigid on tihendanud oma koostööd. Baltimere-äärsed riigidki, kes praegu asuvad ida sotsiaalse ja lääne rahvusliku maksimalismi vahemail, on jälle elavamalt üles võtnud üksteisele liginemise käsimuse. Ei piirdu see enam üksi kahe loomuliku

*Prof. dr. Ignacy Mościcki,
Poola vabariigi president,*

sündis 1. det. 1867. a. Mierzanowicis, end. Kongress-Poolas. Pärast abituriumi sooritamist Varssavis ta õppis Riia politehnikumis. Poliitilistel põhjustel pidi ta Venemaalt 1891. a. lahkuma. Asus Londoni, kus jätkas oma stuudiumi. Ühtlasi oli samas tegev poola emigrantide ringides.

1897. a. Ignacy Mościcki asus Freiburgi Helveetsias, kus suure eduga töötas edasi ja tegi rohkearvulisi leidusi elektrokeemia ja elektrofüüsika valdkonnas. Ignacy Mościcki tegevus professorina Freiburgi ülikooli juures andis talle maailmakuulsuse. 1912. a. kutsuti ta Lvovi ülikooli füüsikaalse keemia ja elektrokeemia professoriks, kus pühendas kogu oma jõu Poola keemiatööstuse loomisele ja arendamisele. Pärast sõda juhtis riigi lämmastikuvabrikuid Chorzóvis.

Valiti 1926. a. vabariigi presidentiks, kus ta täie innuga on töötanud tänapäeva Poola eduks ja arenguks. Selle juures ei ole president Ignacy Mościcki tagasi tõmbunud ka oma armsakssaanud teadusalast.

8. mail s. a. valiti see suur töömees ja lugupeetumaid poola poliitikuid teiskordselt Poola vabariigi presidentiks.

liitlase, Eesti ja Lätiga, vaid liitumise vajaduse mõtte lained ulatuvad tänapäeval juba Skandinaavia rannikult Tallinna reidini ja Gdynia moodsa sadama mulideni.

Eesti-Poola sõbralikud suhted ei ole enam eilsed, vaid neil on juba oma ajalugu. Tõsi, Poola poliitiline emigrant krahv Valerian Krasinski võis 1854. aastal Londonis õigusega kurta, et Eesti polnud tol ajal veel küps oma vabadusvõitluseks koos teiste vabadust ihkavate Venemaa rahvastega. Kuid möödunud kolmveerand sajandi kestes on nii mõndki muutunud. „Meie ja teie vabaduse eest“ oli deviisiks paljudele poolakale, kes võitlesid napoleoniaegsete ja hilisemate sõdade kestes võõral pinnal koos võõraste rahvaste vabadusvõitlejatega. Koostööna võitluses oma rahvaste vabastamiseks oli tekkinud sõbralik vahetork ka eesti ja poola saadikute vahel juba Vene duumaski.

Olles mõlemad lääne vaimsusest kantud, on Eesti ja Poola geopoliitiline asend määranud neid rahvaid idapiirile võitluspäevil eelpostideks ja rahuaegade kultuurilise ja majandusliku arengu vaheldajaiks ida ja lääne vahel. Seda ülesannet oleme meie mõlemad, Eesti ja Poola, truult täitnud juba oma muistseis võitlusis germaani rahvaste tungil itta ja kultuurilis-majanduslikus läbikäimises lääne ja ida vahel.

Selle ülesande täitmisest ei pääse meie ka tänapäeval. Seda aga suudame täita ja teostada oma ajaloolise missiooni kaugelt menukamalt ja tõhusamalt, kui Eesti ja Poola oma kultuuriliste ja majanduslike ülesannete ühiseist suundadest juhitult sammuvad koos ja liitlasiks kaasa tõmbavad neid, kelle riiklik asend ja kultuurilis-majanduslikud suunad on meie omadega ühised, et siis koos olla vahil ja valvel oma kultuuriliste ja majanduslike hüvede eest sel omapärasel maapinnal, mis vööna lahutab Euroopa kaheks vastandlikuks pooleks, idaks ja lääneks.

Selle vahemehena nii rahulikus töös kui ka võitluses oma riikliku rippumatuse eest olgu meile ühiseks

õilsaks juhtsõnaks: „Meie ja teie vabaduse eest!“

Sest rahvas ja riik, nagu on seda Poola, kes oma ajaloo raskeil katsumisaegadel, millal võõra võimu rõhuvad pilved ähvardasid katta kinni tuleviku lootusepäikese viimsedki kiired, sähvas rahva südamest heleda piksevalgusena poola rahva lauliku hüüd: „Veel pole Poola hävinud!“ Kuigi see välk suutis vast ainult hetkeks helendada kottpimedat reaktsiooniööd, süütas see ometi poola rahva hingest uuesti heledalt põlema uue ja parema tuleviku tule, mis varjatultki pole kustunud kunagi, vaid pärast maailmasõda ja revolutsioone lõi Poola uuestisünnis lausa loitma.

Ja uue usu ning kindlama veendumusega võime tänapäeval tunnistada: ei suuda ükski vägi ega võim kustutada ei vabaduse ega rippumatuse taht rahva juures, kes suutis oma ajaloo kurvemalgi hetkel paisata maailma lootustest lõkendava hüüde: „Veel pole Poola hävinud!“

See Poola lauliku hüüd, võetuna rahvushümni, kandis Poola riigi uuestisünnile ajal, millal võitlesime, kuigi lahus, aga ühendatuna, Poola vägede vanal juhtlausel: „Meie ja teie vabaduse eest!“

Seda tuletades meele tänasel Poola rahvuspühil on mul au anda edasi eesti rahva tervitus poola rahvale ja ta valitsusele.

Seejärele asus kauakestva üldise

tervitava aplausi saatel kõnetooli Poola saadik minister K. Libicki, üteldes tervituseks:

XVIII sajandi lõpul oli olukord Ida-Euroopas tume ja süngene. Jõul oli ülevõim õiguse ees. Poola, kelle iseseisvus oli hädaohus, püüab uusi eluvorme luua, püüab toetuda oma ajaloo parimaile traditsioonidele — luua aluseid uuele riigikorrale. Ja selle loomisel olid tema hüüdsõnaks kaks sõna: v a r a ja s õ j a v ä g i.

Tol korral ei olnud tal aega selleks, et neid hüüdsõnu viia ellu, et neile rajada oma tulevik.

Kuna maailmasõja järel kadusid ja kerkisid esile igasugused ideed ja kõrged põhimõtted — kuna rippumatus ja vabadusõigus oli liig uus, et määrata eluregleid — võis lühikese aja jooksul arvata, et osa sellest hüüdsõnast muutub anakronismiks, et ta ei suuda lahendada lahkuminekuid ja tüliküsimusi.

Poola ei allunud sellele miraažile. Oma iseseisvuse töö esimesest hetkest ta võttis endale põhimõtteks: v a r a ja s õ j a v ä g i.

Tänapäeval, kus uuesti olukord on segane, kus uuesti jõud on maksevärguse ees — näeme, et Poolal sadakord oli õigus.

Õnnelikum kui seekord, olles juhitud oma teadliku võimukäega, võib Poola oma hüüdsõna realiseerida, võib teda teha võimsamaks. Poola tänapäeva püüded luua neile põhimõttele

toetuvaid tugevaid elualuseid osutuvad tähtsaks varaks teiste riikide elule. Töötades endale töötab ta ühtlasi ka teiste jaoks.

Juba üksi tema kui vägeva riigi olemasolu — tekitades riikliku olemasolu terveid aluseid, ja võimas, moodne sõjavägi — kindlustab uusi, noori, hiljuti tekkinud väärtusi Euroopa kaardil.

Tänapäeval, kus jällegi on päevakorral kõigi rahvaste eluõiguse küsimus, oma saatuse juhtimise õigus, iseseisva ja vaba arenemise õigus — tänapäeval, pannes vastu igasugusele, ükskõik kust tulevale, survele, võib Poola öelda, et tema olemasolu ei ole mitte ainult enda jaoks.

Oma traditsioonilise ajaloolise žestiga ulatub ta välispoole oma piire — tahab olla nende sõbraks, kes samuti kui tema armastavad vabadust.

Ses mõttes kohtuvad Poola ja Eesti. — Nagu kunagi varem on siin mängus meie ja teie vabadus!

Peokõne temale omase meisterlikkusega ja sisukusega pidas Jaan Lattik.

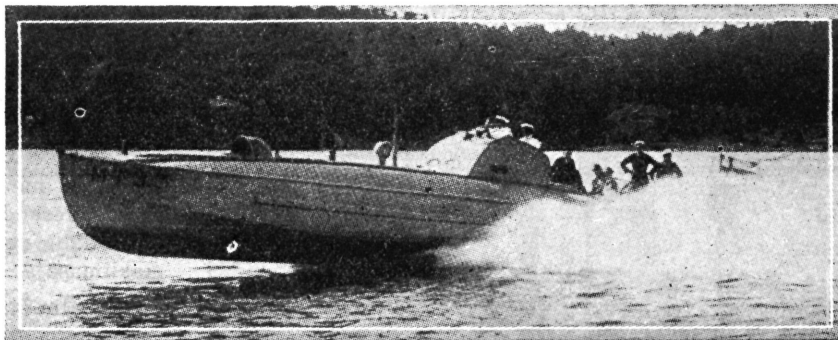
Möödunud aktus oli järjekordseks sillaks Eesti-Poola liginemisele. Ta näitas oma südamlikkusega ja hoogsusega, et need sidemed ei ole pinnapealsed viisakuseavaldused, vaid on tõsisügavad ja otsekohesed. Nad elavad meie südameis!

—dt.

MERELE!

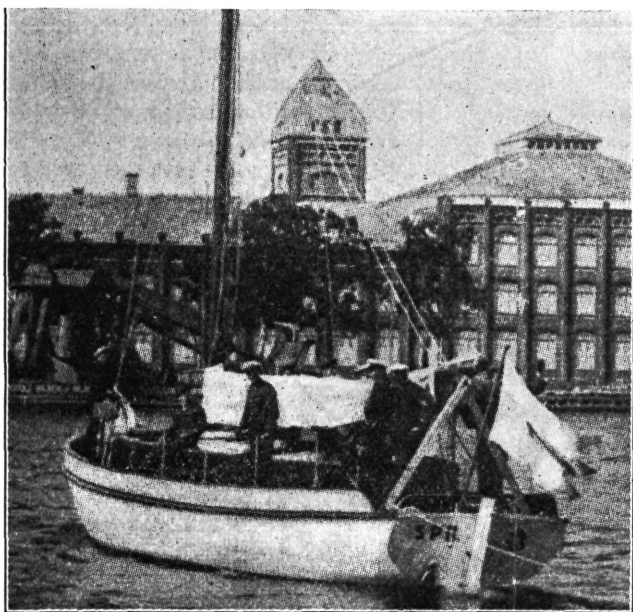
MEREKAITSELIIDU ORGANISEERIMISE VAJADUSEST

Alati kui meil räägitakse meie riigipiiridest, armastatakse tuletada meele, et kolmveerand meie riigipiiridest on ümbritsetud veega. Riigile on väga tähtis ta geograafiline asend ja eriti soodustatud riigid on need, mis omavad mered riigipiirideks. Suured riigid on aastasadu võidelnud selleks, et enesele võita kätte vabu veeteid, sest veeteed on määratu tähtsusega riiklikus elus ja selle arenemises. Seepärast püüavad kõik riigid neid omandada, ja kellel nad on olemas, peab neid hoolega käes pidama ja kaitsma.

Meie esivanemad igivanal ajal, asudes meie praegusele kodumaale Läänemere rannikule, vahest ei uskunudki tol ajal, et neil tuleb pidada raskeid heitlusi ida- ja lõunanaabritega. Ja pärastised sõjad olid just peaaegaliselt tingitud vabast pääsust merele. Meie esivanemad ei suutnud rünnakuile panna vastu ja olid sunnitud suure vaenlase ülevõimu ees andma alla, kaotades oma iseseisvuse ja seega ka vaba mere.

Vabadussõja võidurikas lõpp andis meile uuesti iseseisva, rippumatu riigi, oma ilusate Baltimere kallaste ja saartega. Ei saa võiduloorbereil jääda puhkama ja meie randa jätta saatuse hoole, vaid me pea-

Mootorpaat rannakaitse teenistuses

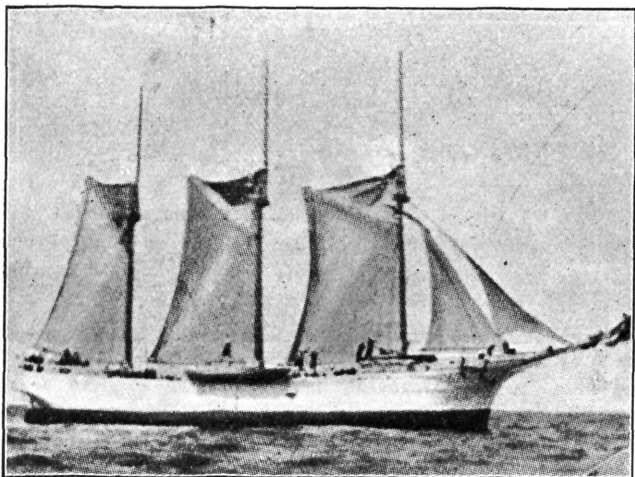
me hädaajal teda suutma kaitsta vaenlaste pealetungist eest. Et me seda teha suudaksime, tuleb meil organiseerida ja välja õpetada tugev rannakaitse. Meie noor riik on vaene, ei suuda pidada tugevat sõjalaevastikku, seepärast peame usaldama rannakaitse osaliselt vabatahtliku organisatsiooni — kaitseliidu — kätte, mis riigilt ei nõua suuri kulusid, rannakaitstes aga võib anda maksimumi.

Meie merejõududes on sellest saadud aru ja merej- staabi korraldusel oli merev. ltn. R. Kokk paljude andmete varal koostanud ja kandis 29. märtsil s. a. merejõudude staabi ruumides ette väga huvitava loengu teemil: „Kaitseliidu mootorpaadi osakonna asutamise võimalused ja selle kasutamine mobilisatsiooni puhul.“ Referent tõi näiteid Inglise abilaevastikust maailmasõja ajal ja neist suurtest teenetest, mis see abilaevastik suutis korda saata vabatahtlike meeskondadega. Pealeselle oli ta uurinud praegust Soome merekaitseliidu organisatsiooni. Merekaitseleit Soomes on oma valve alla võtnud kogu Soome ranna ulatuses rannakaitse. Merekaitseliidul on kasutada järgmised abinõud: mootorpaadid, rannapatareid ja sidepostide meeskonnad.

Ühtlasi tutvustas leitn. Kokk kuulajaid üksikasjaliselt praeguse Soome merekaitseliidu organisatsiooniga, õppuste korraldamisega ja selgitas vastava skeemi abil ta alluvuse küsimust nii rahu- kui sõjaajal.

Sellest loengust jäi mul mulje, et ka meie peame endale looma säärase organisatsiooni. Meie rand nõuab kaitset. Ja kui küsime, kas merekaitseliidu loomine meil on võimalik, siis ei peaks siin minu arvates olema takistusi. Selleks oleks meil inimmaterjaali küllalt. Võiksime väga hästi ära kasutada seejuures mereväe reservi, kes niikuinii kogu meie vabariigi kestuse ajal ei ole kordamisõppustest osa võtnud.

Kuid mitte üksi merejõududes ei ole see küsimus arutusel olnud, vaid merekaitseliidu ellukutsumine on ka kaitseliidu peastaabis mitmel korral olnud kaalul. Mõnes kohas on isegi juba loodud vähemad üksused. Kuid laiem organiseerimistöök on seni ajani mitmeil kaaluvail põhjustel seisnud. Nüüd aga kaitseliidu peastaap, kinni haarates sellest, et ka merejõududes selles küsimuses on loota vastutulekut, asus otsekohe merekaitseliidu organiseerimisele, milleks peastaabi juure on kutsutud vastavad tööjõud. Nendel on ülesandeks tehtud kiires korras välja töötada esialg-

Rannakaitse õppelaev

sed organiseerimiskavad ja asuda vastavate rakukeste loomisele.

Kodanikel võib-olla tekib küsimus, mis ülesandeid see merekaitsele meie oludes peaks täitma ja kas on sellest kasu meie rannakaitsele. Neile küsijaile pean vastama, et organiseeritud ja väljaõpetatud merekaitsele on meie rannakaitsele määratu suur tähtsus. Kõigile on selge, et oleme väike ja rahaliselt vaene riik, ja seetõttu ei saa pidada endil säärase suurt ja kulukat rannakaitset kui seda meie pikk rannik nõuab. Kaitsele maal on suutnud mõne aasta jooksul tõusta tugevaks jõuks riigikaitse alal, keda meie vaenlased tõsiselt peavad arvestama ja arvestavad. Seejuures see suur sõjaline jõud ei koorma riigikassat, kaitsele

isiklikust koosseisust on 99% palgata — vabatahtlikult — ja vaid peamiselt õppeala ja relvastus nõuab teatavaid kulusid.

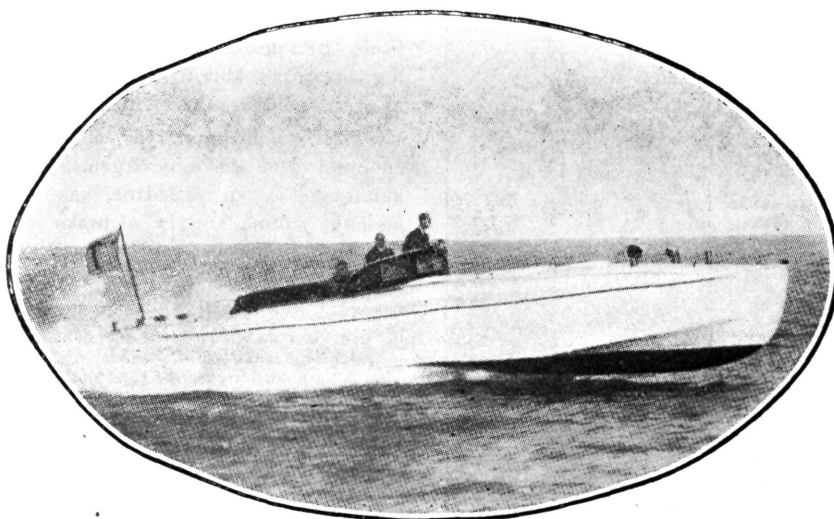
Selleks suureks sõjaliseks jõuks, mida kaitsele enesest kujutab maal, peab kujunema kaitsele ka merel meie rannakaitsele. Ei ole vahimatki kahtlust selles, et me seda suudame. Ja me võime kõik säärase ülesanded meie kaitseleavastikult panna merekaitsele peale, nagu inglise abilaevastikul oli täita maailmasõja ajal:

traalimine,
 miinide panek,
 valveteenistus (reidil ja võrkude juures),
 lootsiteenistus,
 sideteenistus kaldal,
 administratiivteenistus (kaldal) sadamais,
 võrkude pukseerimine,
 konvoiteenistus,
 kaubalaevade relvastamine,
 teenistus kaldapatareide juures —

ja veel palju teisigi ülesandeid.

Nagu näete, need ülesanded võivad olla väga laialised ja väga tarvilised ning, lõpuks, neid ülesandeid saab täita suuremate kuludeta. Merekaitseleilased jäävad kõik oma koduse töö juure, vahete-vahel tuleb kohapeal teha teatavaid ja ülesandekohaseid õppeharjutusi. Rannasõidulaevad ja mootorpaadid on nende omanike kasutusel, ainult hädakorral lähevad need riigikaitse teenistusse. Kõiki ülal nimetatud asjaolusid silmas pidades on õieti merekaitselele asutamise küsimus otsustatud ja on määratu suureks teguriks meie rannakaitsele. Organiseerimistöölle jõudu ja edu!

J. Klaar.

Rannakaitse mootorpaat täies sõiduhuos

PAN-EUROOPA

Iga aasta 17. mail pühitseb kogu Euroopa Euroopa-päeva. Pan-Euroopa eraühingud ja pioneerid pöörduvad sel päeval hulgaliste üleskutsete ja kõnedega avalikkuse poole, selgitades Euroopa ühinemise tarvet. Käesoleval aastal kavatseti seda teha õieti suurejooneliselt, nimelt igas riigis korraldada rahvahääletus, et teha kindlaks selle idee pooldajate arv. Rahvahääletus jääb, iseendastki mõista, juba puht-tehnilisil põhjusil ära, kuid seda enam on loota üleskutseid ja selgitavaid kõnesid mainitud ühingu poolt. Sel puhul ei ole vahet üleliigne heita lühike selgitav pilk Pan-Euroopa idee arenemiskäiku.

See idee, nagu kõik rahvusvahelised mõtted, ei ole uus, vaid ta minevik ulatub 13. sajandi lõppu. Tol ajal oli põletavaimad küsimusi katoliiklikus Euroopas võitlus muhamedi- ja teiste lahkusulistega. Küsimus oli sedavõrd tähtis, et sellega ei tegelnud üksi kirikuvürstid ja teoloogid, vaid sellest võtsid osa riikide valitsejad, rahvad ja sõjaväed (kujukaimaks näiteks oleksid ristisõjad).

Tugevasti tolle ajastu ideoloogiast mõjutatud, annab 1306. a. Pierre Dubois välja raamatu, milles kutsub kõiki Euroopa riike ühinema liiduks, et tõrjuda välja türklased Euroopast ja vabastada Pühamaa paganaist. Tema soovitus järgi peaks olema Euroopa riikide liidul või föderatsioonil rahvusvaheline kohtukoda, mis lahendaks nende omavahelised tülid ja arusaamatused. Pierre Dubois kaasaegne, kuulsaim Itaalia luuletaja Dante Alighieri, oli ka tuliseimaid Euroopa ühinemise idee pooldajaid. Ta õhutas seda tarvet mitmes oma kirjutuses ja sondeeris pinda selle kava teostamiseks isiklikult mitme riigivalitseja juures. Kuid reaalseid tagajärgi neil püüdel siiski ei olnud. Vastuoks, järgnevail sajandil näeme kohutavaid rahvaste heitlusi sõdades. Koguni välispool arvustust seisev ja kõikvõimas katoliku usk ise saab peatüliõunaks Euroopa riikide peres. Tarvis ainult meenutada reformatiooni (usupuhanastust) ja sellest tingitud sõdu (kolme-kümneaastane sõda).

Kuid kõigele vaatamata leidis siiski utopiste ja unistajaid, kes töötasid tsiviliseeritud Euroopa ühinemise kasuks. Nii võiks mainida Prantsuse kuninga Henri IV ministrit Sully't ja tolleaegset Böömi kuningat, kes esinesid kavandiga Euroopa riikide föderatsiooni teostamiseks, kuid nagu kõik endised, ei pääsnud ka see kavand maksvusele, olgugi et ta väljatöötajad olid valitsevad isikud.

Järgmiseks tähtsamaks selle idee pooldajaks võiks nimetada, XVIII sajandi alul, teologi ja filosoofi Abbé St. Pierre'i. Ta esines kindlakujulise ettepanekuga, kuidas luua püsiv liit üheksateistkümnest krist-

likust riigist, välja arvatud Venemaa, et säilitada rahu ja tõrjuda välja muhameedlased Euroopast.

Euroopa konföderatsiooni ideid arendasid edasi selle sajandi tuntud filosoofid Leibniz, Montesquieu, Rousseau ja Kant. Eriti viimane pühendas sellele küsimusele palju vaeva ja tööd. Oma sellekohases töös seadis ta peapostulaadiks Euroopa riikide vahelises liidus demokraatliku korra. See tähendab, et liidus olevad riike valitseksid rahvaesindused. Järgmine suurim pioneer sel alal oleks Napoleon Bonaparte. Tema soovis, et kõik inimesed koonduksid rahvusteks ja rahvused looksid omavahel liitriigi, Greeka linn-riikide või Ameerika Ühendriikide eeskujul. Napoleonil ei õnnestunud oma ideid viia ellu, kuid oma mälestustes kinnitab ta korduvalt, et Euroopa püsiva tasakaalu võib saavutada ainult sellisel teel.

Varsti pärast Napoleoni ajaloo-areenilt kadumist 1814. a. tekitas suurt kõmu prantslaste Henri de Saint Simoni ja Augustin Thierry kaksiktöö: „Euroopa ühiskonna ümberkorraldamisest“. Nimetatud autorid selles töös tähendavad, et tasakaal ja püsiv rahu pääseb Euroopas maksvusele ainult siis, kui luuakse riikide vaheline keskorganisatsioon või valitsus, kes on rippumatu üksikuist riikidest. Keskvalitsus peaks koosnema kahest kojast — ülem- ja alamkojast. Ülemkoda oleks päritav — peeride koda, kuna alamkoda oleks valitav ja koosneks saadikuist, kes valitakse õpetlaste, kohtunike, riigiametnike ja kaubanduslike organisatsioonide poolt. Henri de Saint Simon nõustub isegi monarhilise valitsusega, kuid sel Euroopa monarhil peaks olema kahtlematult suur võim. Tema lahendada jääksid riikide vahelised arusaamatused. Ta oleks õigustatud liitriike maksustama üld-euroopalistes huvides. Tema kohuseks oleks välja töötada ühistööde kavandid ja need läbi viia.

Euroopa Ühendriikide idee leiab vastukaja ka Saksamaal. Peagu ühel ajal Henri de Saint Simoni kavaga esinevad sakslased dr. A. Mallinckrad, Karl Kraus ja W. Gayl oma ettepanekutega, mis lähevad prantslaste omadest lahku selles, et ei ole nii radikaalsed ja jäta- vad üksikuile liitriikidele suurema iseseisvuse.

Prantsuse föderalistliku liikumise eestvõitleja Victor Considérant avaldas 1840. a. raamatu, milles toonitab Euroopa riikide liidu hädatarvilisust majanduslikul alal. Umbes samasuguseid soove avaldasid Inglise ja Ameerika ajakirjad, nõudes riikide esindajaist kongressi asutamist, rahvusvaheliste seaduste väljatöötamiseks ja rahvusvahelise kohtukoja elluviimiseks.

Kuulsaimaid Prantsuse luulegeeniusi Victor Hugo, avades 1848 Pariisis rahusihhliste organisatsioonide kongressi, ütles: „Saabub päev, millal sõda Pariisi ja

Londoni, Peeterburi ja Berliini vahel tundub niisama mõttetu ja võimatu nagu sõda Bostoni ja Philadelphia vahel. Saabub päev, millal Prantsusmaa, Itaalia, Venemaa, Inglismaa, Saksamaa — kõik meie mandri rahvused, kaotamata oma eriomadusi ja isikupärasust, ühinevad tihedaks liiduks kõrgeimas ühtsuses ja üle-euroopalises vendluses. Saabub päev, millal näete kaht määratut gruppi, Ameerika Ühendriike ja Euroopa Ühendriike seismas üheväärsel alusel ja ulatamas teineteisele kätt üle mere.“

Varsti pärast mainitud kongressi ilmus Saksamaal prof. Fleck'i laineid lööv raamat „Sõda ja igavene rahu“. Prof. Fleck arendab mõtet, et Euroopa tsivilisatsioon peaks võimaldama riikide konföderatsiooni erirahvuste enesemääramise alusel.

Huvitav on siinkohal märkida, mida ütleb XIX sajandi Euroopa ühinemise kavandite uurija Pierre Renouvin: „neist 1849. aasta avaldustest pole säilinud midagi peale liitumise üleskütsete ja Euroopa Ühendriikide nime.“

Hoolimata sääraseist pessimistlikest otsustest seniste saavutuste kohta töötavad selle idee veendunud pooldajad siiski edasi. 1867. a. kutsuti Genfis kokku kongress, mille juhatajaks oli Garibaldi. Siin asutati „Rahu ja Vabaduse eest Võitlemise Liit“ ja otsustati välja anda hakata ajakirja „Les Etats Unis d'Europe“ (Euroopa Ühendriigid) Prantsusmaal ja Saksamaal. See ajakiri ilmus kuni 1888. aastani, propageerides Euroopa riikide liitumise ideed. Kuid tellijate ja ühtlasi ka kaasmõtlejate arv vähenes aastaastalt ning lõpuks oli ajakiri sunnitud seisma jääma, kirjutades oma viimases numbris: „Euroopa rahastiku föderatsioon ja rahvusvahelise kohtukoja asutamine näivad meile praegu Euroopas olevat teostamatud.“

Kuid nende sihtide heaks töötajaid leidub siiski edasi. Rahvusvahelise õiguse uurijad, kes vast kõige rohkem on teadlikud rahvaste olenemisest üksteisest, ei jätnud seda küsimust siiski unustushõlma, vaid arendasid edasi üle-euroopalise liidu ideid. Šoti kuulus rahvusvahelise õiguse uurija James Lorimer oma kõikidesse riikidesse laiali saadetud lendlehtedes väidab, et mingi ülem-keskvalitsus oleks Euroopa probleemi ainuke loogiline lahendus. Oleks tarvis asutada rahvusvaheline saadikutekoda ja rahvusvaheline senat, mis tegeleksid Euroopa suuremate poliitiliste küsimustega, kaasa arvatud ka piiritülide lahendus.

Ameeriklane Dudley Field soovib, et rahvusvaheline seadustik näeks ette iga-aastased valitsuse esindajate konverentsid. Saksamaal prof. Bluntscheli kinnitab et Riikide Ühingut (Staatsverein) on võimatu teostada, kuid läbiviidav oleks riikide konföderatsioon (Staatenbund). Säärasel konföderatsioonil peaks olema tingimata ühiseid asutusi, nagu valitsuse esindajate nõukogu ja senat, mis koosneksid iga riigi parlamendi saadikuist. Kõige väikesem esindajate arv oleks viis, kuid lõplik esindajate hulk oleks riigi suurusel. Ta ei anna küll neile asutustele kuigi suurt võimu. Nende kompetentsi jääks ainult liiklemis- ja tervishoiuküsimuste lahendamine üle-euroopalises masstaabis.

Patsifistlike organisatsioonide poolt korraldati 1889. a. kongress, mis kutsus üles kõiki rahusihte taotlemaid organisatsioone ja inimesi ühinema ühiseks aktsiooniks sõdade ärahoidmiseks ja rahu säilitamiseks. 1900. a. Pariisi poliitiliste teaduste kongressil kaitses advokaat Sambert ägedalt Euroopa parlamendi, kohtukoja, täidesaatva direktooriumi ja poliitilisi vastolusid lahendava kongressi mõtet. Peab tunnistama, et ta ideed leidsid teravaid vastuvaidlejaid, kuid ka pooldajaid õige suurel hulgal.

Võrreldes 19. sajandi rahvusvahelisi suhteid 20. sajandi esimese veerandiga näeme neis õige palju erinevust. Riikide perre tulevad juure Ameerika ja Aasia riigid üheväärtuslike jõududena, seepärast ei saa enam juttu olla rahvusvahelistes vahekordades ainult Euroopast. 1905. aasta parlamentide vaheline liit käsitleb seda mõistet juba palju laiemas mõttes. Prof. Schucking määrab oma teoses maailma poliitilise organiseerimise kohta, et Euroopa riikidel on välispool Euroopat kaalul sedavõrd suured huvid, et nende omavaheline konföderatsioon, teiste mandrite osavõtuta, on võimatu ja just seetõttu, et Euroopa riikide huvid küünisid teiste mandriteni, liitumine edenes, kuid kaugeltki mitte nõnda nagu seda soovisid rahusihilised organisatsioonid. Ei saanud asja nõnda nimetatud erapooletust võimust, mis oleks lahendanud riikide vahelised tülid ja arusaamatused, vaid pääsis maksvusele tasakaalu põhimõtte, „Euroopa kontsert“, mis tähendab, et iga riik säilitab oma rippumatuse, kuid üldise tähtsusega küsimusis püüab oma liitlasega töötada ühes. Neil liitudel oli see saatuslik viga, et neis domineerisid rahvus-egoistlikud võimupüüed, mis viisid maailmasõjani. Maailmasõja tagajärg oli, et rahaline tsentrum kanti Londonist üle New-Yorki. Euroopa ei olnud enam maa, mis varustas maailma tööstussaadustega. Briti asumaa, Ameerika ja Aasia ei muutunud üksi tööstuslikult rippumatuks, vaid nende toodang oli sedavõrd suurenenud, et ülejäägist võisid varustada Euroopa riike ja hakata võistleva maailmaturgudel Euroopaga. Põl-lunduses tegid, näiteks, kolossaalseid edusamme mitte ainult Põhja-Ameerika Ühendriigid, vaid ka Kanada ja Lõuna-Ameerika, jäädes maailmaturgudel viljajahna määrajaiks. Rahaliselt olid enne sõda Euroopa riigid Ameerika võlausaldajad, kuid pärast sõda võlgnesid Ameerikale 10 biljonit dollarit. Euroopa jäi vaeseks, viletsus ja tööpuudus kasvas. Tuldi arvamisele, et pole teist väljapääsu kui muudatuste teostamine Euroopa süsteemis. Avalik arvamine pöördub jälle tagasi Euroopa uniooni vanade ideede toetamise juure. Tekkis uus Pan-Euroopa liikumine. Selle liikumise eesotsas ja vaimseks juhiks on krahv Coudenhove-Kalergi. 1923. aastal avaldas ta oma kuulsu raamatu „Pan-Euroopa“. Ta väidab, et Euroopa on kaotanud oma maailmavalitseja seisukoha. Tehnilised ja poliitilised muudatused tingivad ka uusi metoode rahvaste valitsemises. Ei ole enam suurriike endise mõiste järgi, vaid nüüd on maailma riigid, ja ühtlasi sellega pole enam Euroopat poliitilise ühikuna. Euroopa probleem on maailmale sama tähtsusega kui sada aastat tagasi Balkani küsimus Euroopale. Euroopa küsimust võib lahendada

ainult riikide koostöö poliitilistes ja majanduslikes küsimustes. See sünnib kas vabatahtlikult Pan-Euroopa uniooni kaudu või vägivaldselt Venemaa kallale tungi tagajärjena. Euroopa domineeriv seisukoht maailmas on möödunud jäävalt. Kui ta jätkab oma sõgedust, siis ta läheb vastu samale saatusele, mis tabas Rooma impeeriumi, see on hukkumisele. Ta võtab individuaalsete riikide asemel geopoliitilised ühikud ja jagab maailma 5 grupiks (Euroopa, välja arvatud Venemaa; Põhja- ja Lõuna-Ameerika; Venemaa; Briti maailmariik ja Ida-Aasia).

Vastavalt nendele gruppidele peaks leidma poliitilisi ja majanduslikke võimalusi nende loomulikuks arenemiseks.

Pan-Euroopa liikumine püsis ebaametlikuna, kuni hiljuti surnud Prantsuse riigimees Briand tõstis selle küsimuse üles 9. sept. 1929. a. Rahvasteliidu täiskogu ees peetud kõnes. Sama päeva õhtusel pidusöögil, mida Briand andis delegatsioonide juhtide auks, otsustati, et Briand peaks pöörduma üleskutsega kõikide riikide valitsuste poole, pärides järele nende arvamist Euroopa uniooni teostamise kohta.

17. mail saadetigi märgukirjad kõikidele valitsustele peale Türgi- ja Venemaa. Seepärast Pan-Euroopa liikumise pooldajad peavad 17. maid Euroopa-päevaks ja korraldavad propaganda-rünnakuid oma idee heaks.

Märgukirjas Briand seletab, miks Euroopa ühistöö on tarviline. Argumentideks ta toob samad põhjused, mis senisedki Pan-Euroopa ideelised juhid. Euroopas peaks olema üldine majandus, rahandus, liikumine, töötõingimused, ühiskondlikud tööd, tervishoidlik ja vaimne koostöö. Valitsused, kes sellega nõus, kutsuti 1932. a. konverentsile. Kutse võtsid vastu kõik, peale Inglismaa, kes jäi äraotavale seisukohale, mis selgub pärast läbirääkimisi dominioonidega. 1930. a. enne Rahvasteliidu täiskogu avamist peeti ära Euroopa välisministrite konverents, kus Briand tegi teatavaks, et tema üleskutsel on olnud üsna ebamäärased tagajärjed. Ükski riik ei ole sellele näidanud erilist poolehoidu ja täiskogule ei oskavat tema peagu midagi ütelda, sest vastustest ei selgu, missugused on Euroopa riikide arvamisest uniooni kohta. Ta kandis siiski selle küsimuse veel kord täiskogu ette. Võeti üksmeelselt vastu otsus, et tuleb moodustada komisjon Euroopa uniooni küsimuse uurimiseks. See astus kokku 23. sept. 1930. a. Esimeheks valiti Briand ja sekretäriks sir Eric Drummond. See oli esimene juhtum, kus Rahvasteliidu peasekretär valitakse ühtlasi Rahvasteliidu komisjoni sekretäriks, mis näitab, kui suur tähtsus omistati Euroopa uniooni mõttele.

Esimesel koosolekul ei esitatud suurejoonelisi kavandeid, vaid piirduti ainult võimaluste loomisega

tulevaseks tööks. Selgitati küsimusi, mis tuleksid arutusele järgmisel konverentsil. Lõpuks tähendas Briand, et täiskogu pole annud nime sellele komisjonile, kuna see aga vormilisest küljest on hädatarviline. Ta esitas nimenä: „Euroopa uniooni komisjon“, kuid nõustus aga ka Itaalia esindaja poolt soovitatud vähem nõudliku nimetusega „Euroopa uniooni uurimiskomisjon“.

Nagu näeme, 1930. a. peale võeti Pan-Euroopa uniooni liikumine eraisikult üle ja sai Euroopa rahvaste ametliku poliitika osaks. Pan-Euroopa uniooni uurimiskomisjon on pidanud seni kuus istungjärku. Esimene ja ühtlasi asutamistung oli 23. sept. 1930. a., teine 16.—21. jaan. 1931. a., kolmas 15.—21. maini 1931. a., neljas 3.—5. sept. 1931. a., viies 26. sept. 1931. a. ja kuues 1932. a. Neil komisjoni-istungel on peamiselt arutatud majanduslikke küsimusi, eriti põllumajanduslikke ja tööpuudusega seoses olevaid pahesid. Kuigi suuri tagajärgi uurimiskomisjoni tööst seni näha ei ole olnud. Nad pole loonud mingisugust vaimustust ega usku, et Euroopa unioon on lähedal. Avalik arvamine on ta peagu unustanud. XII Rahvasteliidu täiskogus Eesti välisminister J. Tõnisson tuletas meele, et Pan-Euroopa idee mõtte propageerimiseks oleks vajaline, et uurimiskomisjon enesest avaldaks rohkem elumärke. Euroopa liidu uurimiskomisjoni tööde majanduslik iseloom on seletatav praegu esirinnas seisvate kavatsustega ja mõjustatud üldisest majanduslikust kriisist, mis on suuna andjaks praegustes poliitilistes vahekordades.

Antud olukorras on raske ütelda, kunas saab asja Euroopa unioonist ja missuguseks ta kujuneb, kui see üldse on võimalik.

Eraühingud pole igatahes loobunud veel ühestki lootusest, vaid arvavad, et praegu on just soodus aeg oma ideede kasuks töötamiseks. Nad on alustanud isegi aktiivsemat pealetungi. Pan-Euroopa teisel kongressil Baaselis 30. sept. 1932. a. asutati eriline Euroopa partei, mis oleks välispool rahvusegoistlikke huve, sihitud ainult rahvaste lähenemisele ja Euroopa riikide liidu loomisele (tegevuskava on toodud „Päevalehes“ nr. 275 — 1932. a.).

Kokkuvõttes võiks tuua ära professor Le Fur'i sõnad: „Seda liiki organisatsioon ei saa tõestada oma olemasolu-õigust mõne kuu või isegi aasta jooksul. Peab jätma küllaldaselt aega nende võimete tõenäolikkuse arenemiseks, mis tahavad aidata arendada üldist hüve ja eriti rahu säilitamist, mis ongi selle uniooni peasiht, samuti nagu see on Rahvasteliidu otstarve. Euroopa unioon võib tunduda praegusel hetkel võimatu, kuid ta on möödapääsmatu, kui Euroopa soovib elada.“

E. P.

Vastastikusest tervitamisest meie kaitsejõududes

Vastastikuse sümpaatia ja lugupidamise avaldamiseks ja kaitseorganisatsioonidesse kuuluvuse tunnuseks tervitavad kaitseliitlased ja kaitseväelased mundri kandmisel üksteist vastastikku kaitsevälise korra järgi. (Uus kl. kodukorra projekt § 96).

Vastastikune tervitamine eraelus tuttavate vahel on seltskondlike viisakusreeglite üheks põhioõudeks. Sama nähtus valitseb käskijate ja käsualuste, leivanemate ja teenijate, perekonnaliikmete jne. vahel. Iga rahvuse juures avaldub see vastastikuse lugupidamise viis iselaadiliselt, olgugi et viimaste aegade tihe rahvusvaheline läbikäimine on välja kujundanud ka teatavad rahvusvahelised tervitamisiisid.

Seltskondlikus läbikäimises tundub see toiming endast mõistetavana ja sündimatu. Eksimine selle vastu loetakse hea tooni ignoreerimiseks ja ebaviisakuse väljendamiseks. Meie vanarahvas on selle ka meiegi rahvusele omase käitumisviisi märkinud ära rahvalikus kõnekäänus: „Halli pead austa, kulupead kumarda!“

Kui see nüüd nii on eraeluliselt ühiskonna üksikute liikmete vahel — seda süvenenumalt peaks see nähtus ilmema organiseeritud avalikus elus, esijärjekorras mundrit kandvate ehk väliseraldusmärkidest tuntavate organisatsioonide juures. Mõtlen siin esikohal just meie kaitseorganisatsiooni — kaitseväge ja kaitseliitu.

Kaitseväeline tervitusviis põlvneb jakobiinlasist, kes tõstes käe ja näidates oma kokardile tähendasid sellega enda ühtekuuluvust ja ametisolekut selle välisümbooliga kehastatud ideedele ja sihtidele. Eks meiegi kaitsejõud taotle ühiseid sihte ja täida vastutusrikkaid ülesandeid meie riigi ja kodanike julgeoleku ja heakorra kaitseks. Ühed kandes põhiseaduslikus korras oma kohuseid ja teised vabatahtlikult end rakendades nende õilsate eesmärkide teenistusse. Ja ühine pant on — vaba, rippumatu Eesti!

Senine aastaid kestnud pidev sisuline koostöö on loonud kaitseväge ja kaitseliidu vahel vastastikuse usalduse ja lugupidamise. See sisuline sisemine ühtlus peaks laienema ka välisele ühtlustundele. Ja see väljenduks eeskätt just vastastikuses välises lugupidamise avalduses — üksteise tervitamisest. See köidaks meid ja süvendaks kodanikes usku meie distsiplineeritud koostöösse.

Ses mõttes ongi uude kaitseliidu kodukorda see nõue sisse põimitud. See nähtus ei tohi põrmugi tunduda kellelegi üleliigsena ega meie vabatahtlike riigikaits-

jate militariseerimisvahendina. Ei, see on vaid ühel või teisel põhjusel silmapaari vahele jäänud distsiplineeriva sõjaväelise kombe juure tagasipöördumine. Ja toimuma peaks see täieliselt kaitseväge määruste ja nõuete kohaselt: noorem tervitab vanemat, alluv — ülemat!

Selle nõude elluviimisel võivad ju loomulikult kerkida esile oma raskused. Ja nad tekivadki. Ei ole vist kahtlust, et meil iga kaitseliitlane — võib isegi ütelda iga kodanik — tunneb kaitsevälise eraldusmärke. Teine lugu on kaitseliidu eraldusmärkidega. Neid tuntakse praegu üldiselt veel vähe. Peale selle ei lahenda ja eralda kaitseliidu ametvormiriidetuse aukraadi. Kuid heal tahtel saaks ka nendest takistustest üle. Kaitseliit võib ju oma vormi kirjeldust muuta ja kaitseväge täiendada oma eeskirjad selle nähtuse elluviimiseks vajalike määrustega. Ja asi oleks korras.

Rõõmustaval viisil on viimasel ajal mõlemal pool juba astunud eelsamme selleks ja see tarve on leidnud tunnustamist. Seniks aga kui see veel ametlikult käskkorras pole pandud maksma, peaks küll järgima üksikutele pioneeridele selle tutvuse alal, kes kogu aeg on harrastanud vastastikust tervitamist ja seda kõik ilma sündimata, oma sisemisel veendel. Käsk on ju kohustav. Aga vabatahtlikkus on veel parem ja viisakustunde sügavust väljendavam. Ja kes ei tahaks meie hulgast olla viisakas?! —

Lõpuks lubatagu veel paar sõna mainida vastastikuse tervitamise kohta kaitseliidus endas. Paraku ei saa siinkohal jätta tähendamata, et meil endil veel seni sel alal tuleb ette soovimatusi. Mõtlen selle all nimelt osaliselt nõrka esinemist mundris. Võib olla, et see tuleb kaitseliidu erilise sisemäärustiku puudumisest või veel noortest traditsioonidest. Ei tahaks uskuda, et siin oleks tegemist mittetahtmisega. Ei võta ju viisakusreeglite täitmine kellelki tükki küljest ära. Pigemini võiks siin olla tegemist väikese lohakusega. Ma usun, pealikud ja malevlased, et kõrvaldame selle vääripisnähtuse endi keskelt, kui tarviline, tuletame heatahtlikult üksteisele alati meeles kohuseid oma organisatsiooni ja selle mundri vastu — ja kõik on sel alal jälle korras.

A. Treufeldt.

KODUARMASTUS

Metsapäevadeks „Kaitse Kodu!le“ kirjutanud
J. PIPAR, metsateen. ühingu keskjuhat. esimees

Hiina mõttetark Konfutse (Khung-Khing 551—478. a. e. Kr.) õpetus seab seltskonna heakäigu aluseks üksiku inimese isikliku täiuse. Riigi reformeerimist tuleb seepärast alata üksiku isiku parandamisega. Iga isik võib saada ideaalseks inimeseks selle sõna täies

duumbrus levitab ohtrasti töötahet ning rõõmu, mis mitmekordselt tasub kaunistamiseks nähtud vaeva.

Linnulennult kodumaa talusid vaadeldes on suur osa neist puudega ilustamata. Rääkimata uutest asundustaludest, on ka põliseid talusid, millel puuduvad ilupuud, viljapuu- ja elavaiad. Möödu-des neist taludest jääb tunne, nagu oleksid need inimestest maha jäetud. Koduümbruse mittekaunistamise põhjuseks ilupuude ning pöösastega võib olla maitsevaesus või hoolimatus oma kodu vastu.

Kodukaunistuse mõte ei või piirduda üksi elamu ümbruse kaunistamisega, vaid armastusest kodumaa vastu meil peab olema aega ja tahet ka spordiplat-side, puhkekohtade ja lasketiirude ümbruste kaunistamiseks ilusate elavaedade ja puudega.

Veel tähtsam on ajalooliste kalmitute, lahinguväljade ja kangelaste mälestusmärkide ümbrustesse hiite istutamine, et kangelaste vaime neisse kustu-

matult jääks elama, kust endile ammutaksid eeskujuna noored kotkad ja tulevased kangelased.

Kodu kaunistamise ellukutsumisel lähtugem üksik-isiku seisukohalt: õpetagem kodukaunistamist, mis arendab isikus tööarmastust; näidakem ajaloolisi lahinguvälju ning kirjeldagem nende kangelasi, kellede mälestuseks vaja istutada hiisi, siis areneb inimeses kohusetäitmise ja julguse.

Kaitseliitlased ja noorkotkad, võtkem küsimust tõsiselt — kaunistagem oma koduümbrust puude ja pöösastega ja ärgem unustagem kevadel ühiselt istutamast lahinguväljade ja puhkepaikade ilustamiseks suuremaid hiisi. See töö viib inimese lähemale ideaalsele riigikodanikule ning arendab juba aegsasti armastust tõusva ja kauni kodumaa vastu.

Noored kõlbmatuil maa-aladel metsa külmas

mõttes, sest inimese loomus on hea. Ideaalse inimese peamiseks omaduseks on õigus ja kindlus kõigis tahtois. Kui see on saavutatud, tekivad inimeses kolm tähtsat voorust: teadmine, kohusetunne ja julgus. Järgmise arenemisastme omadusteks on tööarmastus, kohusetäitmine, iseloomukindlus ja tundeline südame-tunnistus. Veel peab inimene saavutama nende täiendused — õiglustunde ja head kombed, ja ideaalne inimene on valmis.

Praeguses revolutsioonide ajajärgus põevad rahvad ideelagedust ega oska üksiku inimese elule anda nimetamisväärset seisukohta. Kõikjal valitseb ameerikalik kiirus — tempo.

Kui võtta omaks Hiina mõttetarga Konfutse õpetus riigi reformeerimisest, siis tuleb senisest tõsisemalt inimesele kui indiviidumõttele pühendada tähelepanu. Eriti noorsugu tuleb kasvatada rahvuslikus ning oma-riiklikus vaimus.

Ideaalse inimese kasvatamisel on aga tarviline, peale moraali lugemise, luua veel kaunis, rahvapärane kodu, millest areneb inimesel esmalt kodu-, ning hiljem laiemaulatuslik kodumaa-armastus. Koduarmastus on elujõulise ning elurõõmsa rahva tunnusmärk, kuid meelsasti armastada võib ainult nägusat kodu.

Kuidas kaunistada koduümbrust?

Vähe sellest, et elamus valitseb puhtus ning korrapärane mööbel. Inimeses võivad kutsuda esile palju suuremat rõõmu ning rahuldustunnet koduümbrusesse istutatud puud ja pöösad, puiesteed ja elavaiad. Pärast väsitavat päevast tööd puhkab rahulikult silm kodu ilusal ümbrusel ja saab sellest uut jõudu. Kaunis ko-

Saaremaa Pidula noorkotkad metsapäevadel

Laulupeo-laager

Mõtteid kaitseliidust ja laulupeost

Käesoleval suvel on ees suursündmus — X üldlaulupidu. Laulupeod on meil kujunenud rahvuspühadeks, omades tähenduse koorilaulu levingus, kuid veel enam rahvuskultuuri süvendamises. Juubellaulupeona kujuneb tänavune laulupidu eriti suureks ja pidulikuks, muidugi ka rahvarikkaks. Külalisi on oodata suurel hulgal ka välismaalt. Nii tegelastena kui kuulajaina on osavõtt suur kaitseliitlaste perest, sest kaitseliit on seni riigi ja rahva eluavalduste ja sündmustega in-nuga käinud kaasa.

Tekib mõte, kas kaitseliit ei peaks märkima ära oma osavõttu organisatsioonina välja minnes järgmistest põhimõtetest:

Esindus, propaganda, luua kaitseliitlastele soodus olukord kogunemisteks ja pidustusil viibimiseks, anda õpiseid ja kogemusi massi korrastamises ja eriti liiklemise alal.

Esindus ei ole mõeldud paraadide ega demonstratsioonide näol, vaid lihtsalt minnakse laulupeole organiseeritult, s. o. teatud kindla väljatöötatud kava kohaselt ja iga üksik liige k-liidu tunnismärkidega.

Säärane massiline k-liitlaste kogunemine iseenesestki propageeriks k-liidu ideed, näidates, kuivõrd suur ja võimas on organisatsioon.

Võib kindlasti oletada laulupeoks Tallinnas korterikriisi. Enamik k-liitlasi ilmub välispoolt Tallinna ja paljudele on lahendamatu ülesanne peatuskoha leidmine pidustuste päeviks. Suur hulk, eriti noori, viibib pidustusil kindla peatuskohata ja peavarjuta, tekitades seega endale, sageli teistelegi, raskusi. K-liitlane kui korda kehastav isik ei tohiks olla kellelegi koormav ega kindla peatuskohata, seepärast oleks otstarbekohane leida moodus, kuidas muretseda k-liitlastele peatuskoht. Lihtsaim lahendusviis oleks laager, s. t. k-liitlased paigutada laulupeopäeviks laagritelkidesse.

Laagri üleslöömine ei tekita raskusi, kuna k-liitlased tunnevad laagri elukorda ja ülesehitust. See oleks analoogiline malevais korraldatavaile üldlaagreile. Telke on teatud arv olemas k-liidus, tarbekorral võib neid juure hankida teistest organisatsioonidest. Jääks koha küsimus. Pean sobivaimaks Lasnamäge; kokkuleppe korral vastavate kaitseväge võimudega võiks paigutada laagri kaitseväge aerodroomi servale. Need on vaid näited ja oletused — tuleks määrata laagri juhtkond, kelle ülesandeks oleks teha kõik eeltööd (kavade ja juhtnööride väljatöötamine, laagrikoha leidmine jne.). Majanduslikke raskusi laagri korraldamine ei võiks tekitada, kuna kõik tööd ja toimingud sünniks oma jõul.

Kuna k-liitlasi voolab kokku üle riigi, oleks see soodus võimalus sõlmida tutvusi ja sõprussidemeid kaugemate malevate kaasvõitlejate vahel. Säärast haruldast juhust, kus k-liitlased on suuremal hulgal esin-

datud üle riigi, tuleks pühitseta, kogunedes kas kordki ühisele „loendusele“ või „lippude paraadile“ (nimetus jäägu laagri juhtkonna välja töötada). Vähemalt üks hetk märkigu ühtekuuluvust, olgu pühendatud organisatsioonile.

Lahendada tuleb ka vormiküsimus, s. t., kas k-liitlastel ilmuda vormis või erariietes. Paljud k-liitlased laulupeol on tegelased ja peavad ilmuma rahvariietes, ka suvise sooja ilmastiku tõttu on paljudel soov kanda kergemat riietust, seepärast oleks soovitatav riietuse küsimus jätta vabaks, kuid laagri piirkonnas peaksid kõik k-liitlased kandma käesidet ja välispool k-liidu märki. Nii saaks kujuka pildi k-liidu osavõtust pidustusist ja tarbekorral võiks leida kaasvõitlejaid väliste tunnismärkide järgi.

Suurte masside kokkuvoolamine tekitab alati korratusi ja segadusi. Nende ärahoidmine nõuab plaanikindlat eeltööd, distsipliini ja korda. Suur töö ja vastutus lasub liiklemise ja korra alalhoiu asutusil ja isikuil. Siin tooks kergendust k-liit, korraldades oma liikmeile plaanikindla kokkutuleku, ärapaigutamise, tagasisõidu jne. (tarbekorral ka korra alalhoiu asutuste ja isikute aitamise). Liiklemise korraldusel tuleb pidada silmas kolme teed: raudtee, autod ja jalgrattad.

Enamik tarvitab raudteed. K-liidule võiks määrata kas ešelonid või eravagunid, mis tagaks kindlama korra ja kiiruse, kui veel aegsasti tutvustada k-liitlasi veo- ja liiklemise määrustega raudteel. Autodel tulijaile peaksid k-liidu üksused ühiselt muretseda veoabinõusid ja jällegi tutvuma veomäärustega ning marssruudiga. Siin peaks koostama üldise kava, et tulijad jõuaksid õigel ajal takistamatult õigesse kohta.

Eriolist tähelepanu vääriwad jalgratturid, eesmärgil: vähendada teiste veoabinõude koormatust; anda õpiseid ja saada ülevaadet meie rattur-k-liitlaste võimeist. Meil k-liidus on käsil suusk-rattur-üksuste loomine. Seni on meil puudunud suuremate üksuste kaugemaalsed retked. Pärast tarvilist eeltööd ja õppusi kohtadel võiks julgesti tõmmata kokku suurema ratturmassi: selle läbi avaneks võimalus näha oma võimeid, tõuseks usk rattur-üksuste tarvidusse, samuti ikka jälle propaganda võimalus kaitseliidule.

Siingi tuleks anda aegsasti juhiseid, kooskõlastada liikumised, määrata liikumise teed, peatus- ja kogunemiskohad jne. See oleks jällegi juhtkonna töö.

Toonitasin kogu aja propaganda vajadust k-liidu heaks, kuid ei tohi unustada ka ergutuse vajadust k-liitlaste eneste peres.

Aripäevatöö kõrval on vajalised pidupäevad — need tõstavad meeleolu, annavad hoogu tööpäevadeks.

Sellise pidupäevana ongi mõeldav kaitseliidu laulupeo-laager; ühtlasi vastutulekuna kaitseliitlastele.

A. V.

Laskurite

RAHVUSMEESKONNA TÖÖTULEMUSIST

Esimene võistlusretk ülemaailmseile laskevõistlustele Lvovi 1931. a. võeti õieti ette jonnini pärast. Puudusid nõuetekohased võistlusrelvad, puudus laskemoon (osal laskureist) ja — mis kõige halvem — Eesti Laskurliidu hilinenud ellukutsumise tõttu jäi äärmiselt napilt aega meeskonna ettevalmistamiseks. Vaatamata neile raskustele suudeti korraldada siiski veel kaks valikvõistlust ja sõit algas lootustega mitte esimeste, vaid „kaadri“ kohtade peale.

Tulemused üllatasid ja seda kõige paremast suunast. Vaatamata ebasoodsale olukorrale nii relvade, laskemoona kui ka elamistingimuste suhtes võitis meeste tahe ja visadus, mis tõi Eesti mehi nii kõrgetele kohtadele, et neid hakati arvestama. On kindel, et suured laskurmaad, nagu Rootsi ja Soome, ei oleks meile pakkunud maavõistlusi, kui nad ei loodaks leida vastast, keda tuleb arvestada.

1932. aasta möödus vaikselt. „Kõvaks pähkliks“ osutus siis maavõistlus Soome laskurliiduga, mille tulemusi ei saa sugugi halvaks lugeda meie noorte laskurite kohta. Ligi kümnetuhandelise silmade summa juures saada lüüa kahe-kolmesaja silmaga ei ole sugugi ränk kaotus.

1932. a. lõpp ja 1933. a. algus möödub Laskurliidul ettevalmistuse tähe all sõiduks ülemaailmseile võistlustele, mis leiavad aset juunikuus Granadas — Hispaanias. Ligi poolesajale kandidaadile korraldatakse eriline talvine treening väikekalibribrilise püssist laskmises siseruumides 15 m kauguselt. Iga kuu korraldatakse kontrollvõistlused ja iga kontrolli järele raputatakse nõrgemad sabast maha.

Maikuu alul korraldatakse väikekalibribrilise püssi meeskonna valikvõistlus. Lastakse väljas, 50 m kauguselt normaal-märklaua pihta igast asendist, s. o. kokku 120 lasku. Huvi nende võistluste vastu on lõpmatu suur, sest igahihne küsimus: kas talvine treening kannab vilja.

Et ülemaailmseil võistlustel väikekalibribrilise püssi tulemusi arvestatakse üksikute asendite järgi, siis ka meil võeti arvesse igast asendist 5 parima mehe tulemused.

Tagajärjed olid järgmised:

Püsti käelt laskmises:

1. J. Vilberg — 360, 2. J. Trumm — 359, 3. E. Kivistik — 353, 4. A. Liiver — 349, 5. E. Rull — 348

silma. Kokku meeskond saavutas 1769 silma, mis jääb maailmarekordist maha ainult 12 silma võrra (1781 silma).

Põlvelt laskmises:

1. E. Kivistik — 384, 2. J. Trumm — 379, 3. V. Jaanson — 379, 4. J. Vilberg — 378, 5. A. Liiver — 367 silma. Kokku meeskonnal 1887 silma, mis jääb maailmarekordist alla ainult 22 silma (1909 silma). Põlvelt laskmine on meie meestel veel kõige nõrgem asend.

Lamades laskmises:

1. J. Vilberg — 394, 2. V. Jaanson — 393, 3. E. Kivistik — 391, 4. E. Rull — 389, 5. J. Trumm — 384 silma. Kokku meeskonnal 1951 silma, kuna maailmarekord sel alal on 1959 silma, seega vahe ainult 8 silma!

Võrreldes meeskondade tulemusi 1931. a. Lvovi võistluste omadega on meil igas asendis teine koht. Kõigist kolmest asendist pääsesid meeskonda järgmistele üldtulemustega: 1) J. Vilberg — 1132 silma, 2) E. Kivistik 1128 silma ja 3) J. Trumm — 1122 silma.

Väikekalibribrilise püssi küsimus lahendatud, asuti viibimatult vabapüssi kallale. Häda seisis siin selles, et püss valmises alles maikuu esimestel päevadel ja meestel tuli hakata laskma otsekohe arsenalis tööpingselt toodud püssidega, ilma mingisuguse kohanemiseta ja eellaskmiseta. Püssid ei olnud isegi lõplikult valmis. Olid tegemata ühed ja teised viimistlustööd.

Laskmiste päevadel, 5., 6. ja 7. mail, olid ilmastiku olud laskmiseks võrdlemisi ebasoodsad.

Seda üllatusrikkamad oli tulemused.

Lasti kolmest asendist 120 lasku täpselt rahvusvaheliste matšide tingimuste järgi. Viie parima grupi saavutas:

1. J. Vilberg — 1110, 2. E. Rull — 1087, 3. A. Liiver — 1085, 4. E. Kivistik — 1072 ja 5. O. Jaanson — 1060 silma.

Kokku meeskonnal 5414 silma. Maailmarekord on sel alal 5482 silma. Ametlike maailmavõistluste tulemuste seas on meie meeskonna saavutus teisel kohal.

Üksikute asendite järgi olid tulemused järgmised:

Lamades laskmises:

1. E. Kivistik — 393, 2. J. Vilberg — 391, 3. O. Jaanson — 386, 4. A. Liiver — 383 ja 5. E. Rull — 380 silma.

NOORED —

TOOLE METSAPÄEVADEL!

Aastasadu kestnud heitluse järele on võidetud tagasi meie maa ühes meie suurima ja kauneima loodusvaraga — metsaga. Kuna ajal, millal maad valitses võõras käsi, ei olnud eestlasel võimalust õppida armastama metsa, siis seda suurema innu ja armastusega peame hoolitsema metsa ilu ja alalhoiu eest nüüd.

Kevade saabumisega on alanud kibe töö uue metsa soetamiseks, pidades silmas tuleviku nõudeid ja tarvidusi. Põllumajanduslik rahvas ei saa majanduslikult areneda ilma metsata, eriti meil, põhjamaail, kus metsandus omab suure tähtsuse rahvamajanduses. Seepärast on iga kodaniku kohus jõudumööda aidata kaasa metsaistutamisele ja -külvamisele.

Kuid metsa hoidmine ja uuendamine ei ole tingitud üksi puht-materiaalseist huvidest, vaid metsanduses etendab suurt osa ka iluline külg, alates kodukoha ja koduümbruse kaunistamisega. Koduarmastus on elurõõmsa ja elujõulise rahva tunnus ja just kaunis kodu süvendab seda. Kaunist kodust ei põgeneta, sinna pööratakse alati rõõmuga tagasi, nii koolipingilt kui ka kaugemalt eluradadelt. Ilus sünnikoht jääb inimesele eluajaks otsitud puhkepaigaks. Seepärast olgu iga kodaniku esimene ülesanne oma kodu kaunistamine.

Kuigi vanem põlv sellest tunneb vähem huvi ja jääb oma seniste harjumuste juure, seda suurema innuga peaksid metsandustööle asuma noored. Noorsugu on rahva tulevik. Noored sirguvad koos oma istutatud metsaga, neil on võimalus näha oma töö täielisi tulemusi. Seepärast, noored, tulge ligemale loodusele, õppige lähemalt tundma metsa, siis leiate sealt veel palju peale puude. Hoidke metsa, iga puud ja põõsast — ükskõik, kellele see kuulub.

Veel seisab palju elamuid lagedal, asuge koostööle nende ümbruse kaunistamiseks, sest ka vähim hurt-sik, kui ta on ümbritsetud puude ja põõsastega, on ehteks meie kodumaale. Hoolitsege oma koolimajade ümbruse ilustamise eest ja olge abiks vanemaile, kes neid töid algatavad.

Praegu on käimas üle riigi, endiste aastate eeskujul, metsapäevad. Seal leiavad rõõmuküllast ja tänuväärset tööd, metsaametnike juhatusel, koolid, skautide ja noorkotkaste malevad ja teised noorte rühmitused. Ärgu puudugu tahe ja huvi asja vastu, sest see töö tasub end tuhatkordselt ja need saavutused pärandatakse põlvest põlve.

Noored — tööle metsapäevadel!

Kokku 1933 silma, mis ületab 10 silmaga maailmarekordi, mis püsis seni 1923 silmal.

Põlvelt laskmises:

1. J. Vilberg — 375, 2. E. Rull — 366, 3. E. Kivistik — 365, 4. O. Jaanson — 360 ja 5. A. Liiver — 357 silma.

Kokku meeskonnal 1823 silma, kuna maailmarekord on 1843 silma.

Püsti laskmises:

1. A. Liiver — 345, 2. J. Vilberg — 344, 3. E. Rull — 341, 4. E. Kivistik — 314 ja 5. V. Jaanson — 314 silma.

Kokku meeskonnal 1658 silma. See asend vabapüssi laskmises on meie laskureil veel valulapseks. Maailmarekord 1743 silma on veel kaugel.

Laskmistest vabapüssist ei võtnud osa kaks parimat laskurit: J. Trumm ja major Särev. Viimane haiguse tõttu. Suurlaskurile J. Pürnille osutus uue

püssi pära liig lühikeseks ja talle tulid 10-silmalised tabamused kulmu pihta, mis ei lubanud meest näidata oma võimeid.

Millest on tingitud meie laskurite nii suur edu?

Esiteks — meeste püsivast, järjekindlast ja ennastalgavast tööst. Möödunud talvine treening, see oli täismehete töö ja ta tulemused olid hiilgavad.

Teiseks — korralikud püssid. Siinkohal peab avaldama täit lugupidamist arsenalile, kes sai hakkama selle suure tööga.

Lõpuks veel küsimus: kes sõidavad Granadasse? Sõidetakse siis, kui vajaline summa kulude katteks kätte saadakse. See on nüüdsel ajal äärmiselt raske.

Kui vajalised summad laekuvad, siis tuleks ajutiselt kodumaa tolmu jalgadelt pühkida: J. Trummil — Tallinna malevast; E. Rullil ja A. Liiveril — Järva malevast, J. Pürnil — Järva malevast ja Paide Politseiametnike Kogust, J. Vilbergil, E. Kivistikul ja V. Jaansonil — allohvitsereide koolist.

A. P.

Kaitseliidu töö ja elu

Tartumaa maleva tegevusest sel suvel.

Käesoleva aasta suveperioodil korraldab Tartumaa malev 4 suvilaagrit ja nimelt:

Otepääl ja Kambjas (samanimeliste malevkondade üksustele) 17. ja 18. juunil,

Alatskivil (samanimelise malevkonna üksustele) 1. ja 2. juulil ja

Räpinas 22. ja 23. juulil.

Suuremad spordi- ja sõjalise iseloomuga võistlused korraldatakse tänava maleva staabi poolt koostatud suvise tegevuskava järgi järgmistes kohtades:

9. juulil — Haaslaval,

30. juulil — Mustvees,

30. juulil — Jõgeval (osa võtavad Jõgeva ja Voldi malevk. üksused ja naiskodukaitse jaoskonnad),

13. augustil — Alatskivil.

13. augustil — Elvas (osa võtavad Tartu-Maarja, Elva, Kambja, Virtsjärve ja Otepää malevkondade üksused ja naiskodukaitse jaoskonnad).

Kavas on terve rida kergejõustiku alasid, siis mängud ja sõjalise iseloomuga võistlusalad, nagu kolmevõistlus, jalgrattasõit jne.

Paljudes üksustes käib juba kibe ettevalmistustöö nende võistluste vastu, mis töötavad kujuneda kõigiti pinevaiks.

Need võistlused on ühtlasi katsevõistlused üleriiklikeks kaitseliidu võistlusteks ning nende tulemuste alusel koostatakse vastavad meeskonnad.

Üksuste spordipealikud ja naiskodukaitse jaoskonnad peaksid igatahes tegema kõik, mis võimalik, võistluste heaks kordaminekuks.

Tuleks juba varakult asuda meeskondade (naiskondade) ja üksikalade võistlustest osavõtjate organiseerimisele ja järjekindlalt harjutustunnid sisse seada.

Maleva staabi poolt korraldatakse pühapäeval, 17. septembril, Tartus ülemaakondlik suuskraatrite päev, millest võtavad osa kõik suuskraatrite rühmad ja jaod.

Päevakava on õige mitmekesine. Muuseas võtavad suuskraatrid osa ka samal päeval Tartus püstitatava mälestussamba pidulikust avamisest.

On soovitatav, et üksustes, kus seni on asutatud või asutamisel suuskraatrite osad, need algaksid kõige intensiivsemalt suvist tegevust, korraldades ühis-harjutussõite jne.

Et luua ühtlast ilmet, tuleks kõigil suuskraatriteil muretseda kaitseliidu vormimüts ja, kel vähegi võimalik, ka suvipluus.

Lõuna malevkonna tubli töö.

Pühapäeval, 7. mail s. a., pidas Tallinna maleva Lõuna malevkond oma aastapeakoosoleku. Malevkonna pealiku leitnant P. Reintami vilunud juhtimisel möödus koosolek üksmeelselt ja asjalikult. Tegevuse aruanne näitas, et malevkond on möödunud aasta kestes tegutsenud edukalt ja suutnud, tänu liikmete kaasabile ja seltskonna toetusele, püsida ka majanduslikult kindlal jalal. Kassa aruanne näitas tasakaalu kr. 3307.—, puhta ülejäägi kr. 1172.— juures.

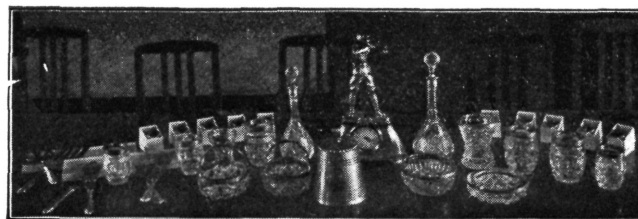
Lõuna malevkonna laskureid

Käesoleva aasta eelarve kinnitati tasakaalus kr. 4822.27. Suuremateks kuludeks selle aasta jooksul on kulud relvade ja laskemoona täiendamise ja kehakultuuri arendamise peale. Tänu maikuu alul peetud õnnestunud loteriile on suur osa sissetulekust juba täitunud, mis kinnitab usku edukasse majandusaastasse.

Valimistel valiti loosi läbi juhatajast lahkunud E. Neggo asemele P. Tomson ja revisjonikomisjoni uueks liikmeks H. Siirman.

Erilise eduga on malevkond töötanud laskespordi alal, kus võistlused on kestnud kogu talve maleva sise- kui ka välislaskerajal. Peakoosoleku puhul jagati võitjatele välja ka ergutusauhindu. Rõõmustava nähtusena tuleb märkida, et Lõuna malevkond on huvitatud ja on suutnud vanade tublide laskurite kõrval kasvatada peale lootustandvaid uusi jõude.

Jõudu ja edu Lõuna perele ka tulevikus!

TEIE NÕUETELE VASTAB
jahutus-kapp
SANTO

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

Suures valikus
elektri armatuure

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

A.E.G.

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA-PLATS 4

Saledat joont kergesti võite
saavutada oma's kodus —

muretsedes
omale

A.E.G.

massaaž aparaat

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

Kodune demonstreerimine ei kohus-
ta veel omandamist.
Soovikorral järelmaks kuni 12 kuuni

"VAMPYR"

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

Kodune demonstreerimine ei kohus-
ta veel omandamist.
Soovikorral järelmaks kuni 12 kuuni.